

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Demonstrationes
Chronologico-Historico-Juridico-Canonicæ**

Callenberg, Caspar

Coloniae, 1734

Pars Prima Proponit Demonstrationes Morales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63192](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63192)

PARS PRIMA

PROPONIT

DEMONSTRATIONES MORALES.

CAPUT PRIMUM

Exhibet primam Demonstrationem.

DEMONSTRATIO PRIMA.

S In tempore Bonifacii VIII., qui cum & in Libro sexto condidit *C. Indemnitatibus*, Canonissæ Sæculares jamtum à vitæ communione defluxerint, seorsim habitârunt, & passim cum Canonicis Capitula constituerint, tum Bonifacius VIII. in *C. Indemnitatibus*. §. *Supradictæ de Electis* 6. Comprehendit hujusmodi Canonissas Sæculares, scilicet singulatim extra communitatem viventes, & cum Canonicis Capitulum constituentes. Atqui &c. Ergo &c.

Major est evidens; nam cum Bonifacii VIII. *C. Indemnitatibus*. §. *penult.* dicat per vocabulum *presentis temporis* SUNT juxta quarundam Provinciarum consuetudinem *Mulieres*; utique agit de Mulieribus, vel Canonissis Sæcularibus TALIBUS, QUALES illo tempore aderant; propter Vocabulum SUNT: Si autem quæ illo tempore aderant, jamtum à communi vitâ desciverint ad singularem, & vulgò cum Canonicis unum Capitulum constituerint, utique de talibus agit Bonifacius, & non de illis, quæ dudum ante illa tempora communiter inter se, secreta tamen à viris, victitârunt; & jam pridem extinctæ erant; quod illis applicari non posset Vocabulum SUNT; cum tales non essent amplius. Quo quid clarius?

Minor etiam moraliter certissima est, ita quidem, ut (quod in moralibus rarissimum est) nemo unus omnino Scriptor eidem contradicat; sed contra Testes pœne innumeri, imo integra Concilia eam extra omnes dubii limites adusque supremum Moralis certitudinis culmen provehant.

Nam sicut in confesso est quod Bonifacius VIII. omnino sub finem sæculi decimi tertii vel Anno 1300. ut volunt aliqui, vel Anno 1299. ut alii; vel denique, ut alii Anno 1298, Librum *Sextum*, &c. in illo *C. Indemnitatibus*, ediderit; ita pariter in propatulo est, CANONISSAS SÆCULARES dudum ante finem

Numer. 2dus.

Canonissa Sæculares

tempore

conditi

Capituli In-

demnita-

tibus jam

separa-

tim habi-

tabant, &

cum Cano-

nicis Colle-

gium con-

stituebant.

Seculi tertii decimi, dissolutâ vitâ communi ad privatam deflexisse, adscitis passim in Collegas Canonicis Secularibus; quod testibus innumeris, si libeat, evincere liceat. Sed ne infinitus sim, aliquam multos tantum [plures tamen, quam ad moralem Certitudinem requiras] in medium adducam.

Agmen ducat testis oculus, omnique exceptione major Prælati à Sanctitate vitæ, & ab exquisita scientiâ Longè super Æthera notus, Purpuratorum immortale decus, Cardinalis Jacobus de Vitriaco. Is in Agro Leodiensi inter Canonissarum Secularium Collegia in duodecimo sæculo natus, Canonissas pernoscent Historiam Occidentalem, de qua mox, scripsit Anno 1220. teste Leuren. in *For. Benefic. part. 2. q. 722. n. 3.* scilicet octoginta circiter annis ante C. *Indemnitatibus.* At quàm clarum? quàm irrefragabile? quàm omni exceptione Majus hic nobis dat testimonium in rem præsentem? Illum sic inducit Carolus du Fresne in Glossario V. CANONICÆ. *Sed de SANCTIMONIALIBUS, quæ hodie CANONICÆ VOCANTUR, audiendus omnino Jacobus de Vitriaco in Historia Occidentali, c. 13.* Mox hæc ipsius verba recitat: AD IMITATIONEM, ET EXEMPLUM PRÆDICTORUM CANONICORUM IN PARTIBUS HANNONIÆ, ET BRABANTIÆ, ET IN QUIBUSDAM TEUTONICORUM, ET ALLEMANNORUM PROVINCIIIS, SUNT MULIERES, quas CANONICAS SECULARES seu DOMICELLAS APPELLANT. *Hæc siquidem adeò Personas accipiunt, quod non nisi Filias Militum, & Nobilium in SUO COLLEGIO volunt recipere; Religioni & morum Nobilitati sæculi Nobilitatem præferentes. Purpurâ autem, & bysso, & pellibus griseis, & aliis jucunditatis suæ vestibus induuntur, circumdata varietatibus cum tortis crinibus, & ornatu pretioso circumamictæ. Pellibus autem agnitis quantumcunque subtilibus, & delicatis utuntur. CLERICORUM autem, & PUELLARUM, & Juvenum Servorum, etiam sibi ministrantium cinctæ obsequio* [unde manifestè colligas, illas non amplius Anno 1220. in Claustris, vel strictè dictis Monasteriis habitasse] *IN DOMIBUS PROPRIIS HONORIFICE & SPLENDEDE EPULANTUR; NEC DESUNT MENSIS EARUM CONSANGUINEI* [eho! Ergo Canonissæ Seculares per Hannoniam, Brabantiam, Germaniam jam Anno 1220. habuerunt DOMOS PROPRIAS, in quibus splendidè epulabantur cum Consanguineis. Ergò non amplius in Monasterio strictè dicto uni accumbebant mensæ, nec communiter, sed singulatim, ut nunc, vivebant] *Sunt autem in iisdem Ecclesiis pariter Canonici Saculares, in diebus Festis, & Solennibus ex altera parte Chori cum prædictis Domicellis canentes; & earum Modulationibus equipollenter respondere Studentes. Similiter in Processionibus composita, & ornata. Canonici ex una parte, & Canonice ex alia parte concinentes procedunt* [Quibus amabo verbis clariùs exprimi poterat, mixturam Canoniarum & Canonicorum jam ante Bonifacii VIII. tempora viguisse?] *Quædam*

Numer.
3tius.
Luculen-
tissimum
Testimoni-
um Cardi-
nalis Ja-
cobi de
Vitriaco
de Anno
1220.

dam autem ex ipsis, postquam diebus plurimis de Christi Patrimonio vixerunt,
 RELICTIS PRÆBENDIS ET ECCLESIIS CARIORIBUS SIBI PERSONIS
 MATRIMONIO COPULANTUR. Ergo Anno 1200. Canonissæ Sæculares
 jam suas privatas præbendas habuerunt. Ergo communi vitæ jam tum renuncia-
 tum fuit. Et certè quamdiu vitæ communio obtinuit, nefas fuit Canonissas
 ad carnales Nuptias aspirare, ut numerus 12mus demonstrabit. Pondera hîc
 quisquis Veritatem amat, hoc tanti Viri testimonium, quo [cùm Anno 1209.
 Germaniam, Belgium, & Galliam Prædicando contra Albingenses hæreticos
 cruciatam, obierit] nemo Canonissarum Belgicarum, nemo Germanicarum
 Statum potuit habere perspectiorem. Confer hic modum loquendi Cardinalis
 de Vitriaco: *Ad Imitationem, & Exemplum Prædictorum Canoniorum in*
Partibus Hannonia, Brabantia, & in quibusdam Teutonicorum, & Alleman-
norum Provinciis: SUNT MULIERES &c. cum modo loquendi & verbis
 Bonifacii VIII. *C. Indemnitatibus. §. penult. SUNT juxta quarundam Provincia-*
rum consuetudinem MULIERES, quæ &c. vivunt ut in Sæcularibus Ecclesiis Ca-
nonici Sæculares &c. confer hæc inquam, & cogita, an non Pontifex, dum
 capitis *Indemnitatibus. §. penultimum* condidit, textum, & Verba Cardinalis
 in rebus Belgicis, & Germanicis versatissimi præ oculis habuisse videatur?
 Tu verò, qui soli tantum nubem inducere, & veritatem occulere laboras, quâ
 fronte in posterum negabis, Canonissas Sæculares jam ante capitis *Indemnitatibus*
Dispositionem, abdicatâ Vitâ communi Singulatim habitasse, singulatim come-
disse; si perpendas verba Cardinalis: Clericorum autem & Puellarum, & Ju-
venum, Servorum etiam sibi ministrantium cincta obsequio, IN DOMIBUS
PROPRIIS HONORIFICE, ET SPLENDEDE EPULANTUR; NEC
DESUNT MENSIS EARUM CONSANGUINEI? Si in Domibus propriis
 inter CONSANGUINEARUM TURBAM, INTER CLERICORUM,
 PUELLARUM, SERVORUMQUE MINISTRANTIUM GREGES, splen-
 dide jam circa Annum 1200. epulatæ fuerint; adhucne somniare audebis, eas
 Claustro, seu Monasterio præse dicto sepræ, uno Refectorio pastas, unis in
 officinis occupatas, vitam communem sub Annum 1300. degisse?

Quo ore inficiaberis eas tempore Bonifaciano passim Canonicis immixtas fuisse,
 si mediteris Cardinalis verba: *SUNT AUTEM IN IISDEM ECCLESIIS PA-*
RITER CANONICI SECULARES &c. &c. ? An non ex descriptione ista
 Cardinalis ad summam evidentiam liquidissimè patet jam ante tempora Bonifa-
 ciana Canonissas Sæculares, ut modò Freckenhorstenses, abjectâ Vitâ communi,
 seorsim in propriis ædibus habitasse, in propriis ædibus comedisse, & cum Canonicis
 unum in iisdem Ecclesiis Capitulum constituisse? Certè vel solius tanti Cardinalis
 testimonium (cùm versemur in antiquis, in quibus leviores probationes, Mascar-
 dus de probation. Conclus. 103. n. 12. imò privata etiam scriptura, fidem facit
 Capyc.

Capyc. decis. 82. n. 4. Decius in c. cum causam. limit. de probation.) ad plenum triumphum sufficeret.

Numer. Sed cum testibus abundemus, post Agminis Ducem plenum testium Agmen
4tus. succedat.

*Præclaris-
simum Te-
stimonium
Concilii
Rhemenfis
de Anno
1148.* Prodite itaque in scenam Patres Reverendissimi & Prælati omni fide Dignissi-
mi, quotquot Anno 1148. sub Eugenio III. in Concilio Rhemenfi II. Canonem 4.
in hæc verba condidistis: *Ad majorem autem domus Dei decorem adjicientes
statuimus; ut SANCTIMONIALES, & MULIERES, QUÆ CANONICÆ
nominantur, & irregulariter vivunt, juxta Beatorum Benedicti, & Augustini
rationem, vitam suam in melius corrigant, & emendent. Superfluitatem &
inhonestatem Vestium recidant, & in clauistro sint assidue permanentes. Choro,
Refectorio & Dormitorio sint contentæ; & relictis Præbendis & aliis propriis earum
necessitatibus, DE COMMUNI provideatur &c. prohibeantur etiam, ne in
earundem COLLEGIIS aliqua, quæ irregulariter victura sit, recipiatur.*

Nempe quotquot hunc Canonem sanxistis, Testes mihi locupletissimi, & lu-
culentissimi estis, CANONISSAS SECULARES desertâ vitæ communione
jam tum Anno 1148. adeoque plus, quam centenis & quinquagenis Annis ante
editum Librum Sextum Decretalium, Capitulumque Indemnitatibus, IRREGU-
LARITER, ut & nunc, victitasse; Communi Refectorio & Dormitorio nuntium
misisse, ex Præbendis privatis seorsum & privatim, ut nunc, se exhibuisse, seu
sustentasse; alias enim frustra à Concilio jussæ fuissent, relictis singularibus Præben-
dis, ad communem Vitam, ad commune Refectorium, ad commune Dormito-
rium postliminio redire.

Nec ipsi, quod summopere demiror, Adversarii rei evidentiam convicti ne-
gare sunt ausi, in Concilio Rhemenfi de quæstionis aditatum esse Canonissas;
nam in *Restrictu Facti & Juris in 3tia Propositione n. 26.* ipsismet, incautis sanè,
hæc veritas, & hæc verba sunt elapsa de Canonissis Sæcularibus: *De his extat De-
cretum Concilii II. Rhemenfis Anno 1148. sub Eugenio IV. (fuit tertius) ibi ad
Majorem domus Dei decorem &c.* ubi recitant Decretum supra à nobis relatum.
Si autem ipsimet Adversarii clarâ Veritate convicti, concedere sunt coacti, hoc
Concilium de controversis Canonissis agere, ineluctabili consecutione pressi pa-
riter concedere adiguntur; quod jam Anno 1148. Canonissæ Sæculares à pristina
vitæ communione desciverint, degenerarintque. Quod si fortè dicerent, Cano-
nissas postliminio ante Annum 1300. retulisse pedem, & ad communem vitam
rediisse, id cum facti sit, ipsis incumbet probatio. *L. in bello. 12. §. facti. ff. de ca-
priv. & postliminio revers. L. 1. C. de probationib.* Quam probationem antequam
fecerint,

Terra feret stellas: Cælum findetur aratro. (2)

Contrarium constat ex Cardinale Jacobo de Vitriaco, quem Num. 3. retulimus,
(2) Ovidius. testan-

restantem liquidò , quòd Anno 1200. apud Canonissas vix vestigia Vitæ communis superârint. Tantum abest, ut ad Vitæ antiquam communionem se penitus receperint. Ab Anno autem 1200. Canonissæ Seculares adusque præsentia tempora , & in hanc horam pergunt neglectâ communitate, ut ipsi videmus, singulatim passim habitare, & ex privatis Præbendis privatim vivere.

Et verò, si in initia defectionis à vitâ communi factæ curiosius inquiram; invenio jam ante Annum 1138. vitam communem à Canonissis Secularibus abdicatam fuisse. Quod ut evincam certius, *Millenos prope Testes* (tot scilicet, quot Patres Concilium Generale Lateranense decimum, Authore Severino Binio in Conciliis Generalibus Anno 1618. editis, in notis ad prædictum Concilium sub Innocentio Papa II. concelebrârunt) in hoc Veritatis & Justitiæ Theatrum produco; nam hi Testimonium Veritati, quâ de hic quæritur, apertè perhibuerunt; dum in Synodo istâ Canonem vigesimum sextum in hæc verba procudêrunt.

Adhuc perniciosam, & detestabilem **CONSUETUDINEM** (en jam Anno 1139. CONSUETUDO erat) *quarundam Mulierum* [Mulierum vocabulo, ut Bonifacius VIII. in *C. Indemnitatibus*, ut Cardinalis Jacobus de Vitriaco, ut Concilium Rhemense, ita & hic Lateranense, contra Personas alias Nobilissimas, & sæpè Regum Filias, quod à pristinâ vitæ Sanctitate, & communi-
one defecerant, contemptim utitur] *Qua licet neque secundum Regulam S. Benedicti, neque Basilii aut Augustini vivant, Sanctimoniales tamen vulgò censi de-
siderant, aboleri decernimus; cum enim juxta Regulam degentes in Cœnobiis, tam
in Ecclesia, quàm in Refectorio atque Dormitorio Communitè esse debeant,*

NB. *propria sibi edificent Receptacula, & privata Domicilia.* Viden! ut jam Anno 1139. tempore Concilii Lateranensis à Communitate recessum fuerit? agere autem hîc Concilium de Canonissis Sæcularibus; magis liquet ex Canone sequente, & vigesimo septimo (Decretum Gratiani utrumque Canonem in unum contraxit *Can. Perniciosam* 25. *Caus. 18. q. 2.*) ibi: *Simili modo prohibemus, ne
Sanctimoniales simul cum Canonicis &c. in Ecclesia in uno Choro conveniant. Quæ
autem unquam Sanctimoniales cum CANONICIS, quàm CANONISSÆ in
Ecclesia in uno Choro convenîre?*

Nec te nisi Ecclesiasticæ Historiæ sis planè rudis, SANCTIMONIALIUM nomen, ullo pacto offendet; nam nil usitarius olim fuit, quàm id nominis Canonissis indere. Nomine Sanctimonialium Canonissæ veniunt in Concilio *Cabillonensi II.* sub Leone III. & Carolo Magno, Anno 813. c. 53. ibi: *Libuit
namque huic Sacro Conventui quasdam admonitiunculas breviter EIS SANC-
TIMONIALIBUS scribere, quæ se Canonicas vocant; Quoniam hæ, quæ
sub Monastica Regula normâ degunt, totius Vitæ suæ Ordinem in eadem, quàm
profidentur regula, scriptum habent. Pergit Concilium eas Sanctimoniales nomi-
nare c. 56. ibi: Neque Abbatisa, neque aliqua Sanctimonialium cum quibusvis pollant.*

B

Masch

Num. 5.
Adducun-
tur testes
prope Mil-
leni, em
Concilio
Generali
Lateran-
ensi, te-
stantes Ca-
nonissas
iam Anno
1139. à
vitacom-
muni, ad
priva-
tam trans-
isse.

Et Canonis-
cis immix-
tas fuisse.

Num. 6.
Canonissæ
primæ
passim sunt
Sanctimo-
niales ap-
pellantur.

Primò à
Concilio
Cabillo-
nensi.

Abstinen-
dum illis à
Colloquiis
Masculo-
rum ;

Nec licebat
foras pro-
dire.

Sanctimo-
nialium
nomen, &
Concilium
Mogunti-
num,

Et Aquis-
granense

Et Rhe-
menſe Ca-
nonicabz
impertiit.

Num. 7.
Tota Anti-
quitas Ca-
nonem
Pernitio-
ſam.
De Cano-
niſſis inſe-
lexis.

Masculis ullum Colloquium habeant, niſi fortè &c. &c. idem illis nomen bis datur Cap. 57. repetiturque cap. 58. 59. 61. 62. quibus omnibus Capitibus Concilium ex profeſſo tantum de Canoniffis agit.

Hoc nomine Canoniffæ veniunt in Concilio Moguntino eodem Anno 813. cap. 13. ibi : *Abbatiffas autem cum Sanctimonialibus omnino rectè & juſtè vivere cenſemus, quæ verò Professionem Sanctæ Regulae Benedicti fecerunt, regulariter vivant; Sin autem; CANONICE VIVANT pleniter, & ſub diligenti cura cuſtodiam habeant, & in Clauſtris ſuis permaneant, neque foris exitum habeant: ſed & ipſæ Abbatiffæ in Monaſteriis ſe contineant, nec foras vadant.* Hoc nomine Canoniffæ veniunt in Concilio Aquisgranenſi, quod triennio poſt ſcilicet Anno 816. tempore Stephani Papæ, & Ludovici Pii Imperatoris celebratum, integro Libro primo Canoniciſ, toto autem Libro ſecundo, Canonicabus vivendi normam præſcribit, ut videre eſt Tomo 2. Conciliorum Lutetiæ per Labbæum & Coſſartium Anno 1671. edito. Ubi Libro ſecundo Canoniffæ paſſim SANCTIMONIALES nuncupantur. Et quidem in præſatione dicitur : *Hanc Conſtitutionem Sacer Conventus Anno Incarnationis Domini 816. in Aquisgrani Palatio, ob animarum SANCTIMONIALIUM CANONICE DEAGENTIUM Salutem &c. in unum congeſſit, atque SANCTIMONIALIBUS tenendam, ſervandamque percenſuit.* Idem Sanctimonialium nomen Canoniffis illic imponitur in Indice [qui Libro 2. præfigitur] quàm ſapiffimè, ut cap. 8. 10. 12. 13. 14. 15. 17. 18. 20. 21. in contextu verò ſine numero.

Hoc nomine Canoniffæ veniunt in Concilio Rhemenſi Anno 1148. Can. 4to. ibi : *Statuimus ut Sanctimoniales, & Mulieres, quæ Canonice vocantur. vide ſupra num. 4.* Hoc nomine Canoniffæ veniunt apud Antiquos Autores, Hiſtoricos & Canoniſtas (ut eos perlegenti patebit) tantum non infinities. Hinc an Sanctimonialium nomen primitus Canoniffis vulgò communicatum ſit, ſolus ignorat; qui nec Hiſtoriam, nec Antiquos Canoniſtas primo à limine ſalutavit. Quid igitur miri, ſi Canoniffæ Anno 1138. tempore Concilii Lateranenſis ſub initia defectionis à vita communi nomen SANCTIMONIALIUM à Conciliis primitus datum retinere, & SANCTIMONIALES vulgò cenſeri deſideraverint? etſi fortè poſtea, quando ſub nomine Sanctimonialium à Lateranenſi Concilio fulminatæ erant, à nomine illo fatali Sanctimonialium penitus abhorruerint, & Canoniffæ ſeculares, quàm Sanctimoniales appellari maluerint, maximè, ut à quibus vita omninò diſſidebant, ab illis & nomine id temporis ſecernerentur.

Et ut certior ſis Canone pernitiſſam, non alias, quàm Canoniffas tangi, ſcito ita totam cenſuiſſe Antiquitatem; cui utique, dum in Antiquis verſamur, plus, quàm homuncionibus heri natis tribuendum eſt.

Ita cenſuerunt, qui cum primis in Jus Canonicum Commentati Antiquiſſimi Gloſſatores, Joannes nomine & Natione Teutonicus Friburgo oriundus, Epi-

Episcopus Boffinensis, Glossator Decreti : Et Bartholomæus Brixinensis, Juris-consultorum sui temporis Princeps, qui ita Scribit in Canonem Quicumque ult. XII. q. ult. Argumentum est hic pro Sanctimonialibus Teutonia, qua possunt habere propria &c. tamen talium Vita condemnatur XVIII. q. 2. Pernitiosam Joannes intelligit autem Joannem Teutonicum.

Nomina-
tim Joann-
nes Teu-
tonicus,
& Bar-
tholo-
mæus
Brix-
inensis, ex
primis Ju-
ris Canon-
ici interpre-
tibus,
Cardinalis
Hostiensis,
Archidia-
conus Gui-
do de Bayse

Ita censuit Cardinalis Hostiensis, Henricus de Segusia, FONS UTRIUSQUE JURIS DICTUS, teste Morero in Magno Dictionario Historico V. Bartholomæus de Suse. Censuisse autem ita Hostiensem testes locupletissimi sunt Joan. Andr. in C. Dilecta de Majorit. & Obed. in pr. & Cardinalis Zabarella ibidem, quorum verba adhuc hoc numero dabimus. Ita censuit Glossa [quæ sufficit pro textu, quando textus deficit, ut dicebat Imola in L. 1. ff. de Vulgari & Pupillar. Substit.] in Clem. attendentes 2. de Statu Monach. V. Canonisse Seculares. ibi : de his de Election. C. Indemnitatibus. §. penult. L. 6. & subdit V. approbare : imo reprobari videntur. XVIII. q. 2. pernitiosam. Ita censuit Archi-Diaconus [cujus opinio super sextum decretalium prævalet omnibus aliis secundum Rotam in antiquis Decis. 343.] in C. Indemnitatibus de Elect. in 6. in fin. ibi : Appellantur Canonice de Major. & Obed. dilecta. Non approbata, eò quod pernitiosus est earum Status. XVIII. q. 2. pernitiosam.

Joannes
Andrea.

Ita censuit Joannes Andreæ, Juris-Consultus Doctissimus, teste Cardinale Bona, Lucerna Juris nuncupatus, Teste Wex in Ariadne Carolina part. 1. tab. 2. Membr. 4. Sententiam autem suam plurimis locis, & libris clarissimè expressit. Primò quidem in opere illo, quod admodum juvenis in 6tum scripsit. in C. Indemnitatibus V. Provinciarum. ibi : Ut in Teutonia, & vide quod notat Joannes. Scilicet Teutonicus, quem supra hoc num. retulimus dicentem Canonissas Canone Pernitiosam perstrictas. 2dò in Novella, quam adultior conscripsit, in C. Indemnitatibus V. Statum. ibi : Qui condemnatus videtur XVIII. q. 2. pernitiosam. 3tò In Clem. Attendentes 2. de Statu Monach. V. Approbata. ibi : imò reprobata videntur XVIII. q. 2. pernitiosam. 4tò In c. dilecta de Majorit. & Obed. in princ. ibi : In aliquibus talibus Ecclesiis habent & Canonicos, qui licet à Mulieribus habeant Chorum divisum, simul tamen conveniunt in Processionibus, utinam non in latebris, quod periculosum est c. 1. de vit. & honest. Cleric. Monasteria. XVIII. q. 2. pernitiosam. Hostiensis. En quoties ille Canonistarum Phoenix Joannes Andreæ, Canonissas ad Canonem pernitiosam referat !

Ita censuit Dominicus à S. Geminiano, vulgò Geminianus appellatus, qui sui temporis Excellentissimus Canonista juxta & Jurista audiit. Morer. L. c. V. mus, Dominique di S. Geminiano is Mentem suam clarissimè expressit primò in Can. Quicumque ult. XII. q. ult. ibi : Notat Glossa, quod reprobari videtur earum Status, Ordo, & Regula in c. pernitiosam. hic allegato. Et 2dò in c. Indemnitatibus §. supradicta. ibi : Quæro an Status istarum sit damnatus à Jure & dic quod sic.

XVIII. q. 3. pernitiosam. Ita censuit magnum illud & memorabile inter Canonistas nomen, Cardinalis Florentinus Franciscus Zabarella, primò in *C. dilecta. Zabarella, de Major. & Obed.* ibi: *Nota quod Abbatissa quandoque habet Clericos sua jurisdictioni Subjectos, & dicit Hostiensis, quod quandoque habeat Canonicos, qui licet à Mulieribus habeant Chorum divisum, simul tamen conveniunt in Processionibus, & utinam non in latebris quod periculosum est. de vit. & honest. Clericor. Monasteria. XVIII. q. 2. pernitiosam.* 2dò. in *c. Attendentes. §. Illas.* ibi: *Nota, quod Canonice Seculares non sine approbata imò reprobata videntur, ut dicit Glossa: scilicet per Can. pernitiosam.* Taceo plurimos alios in re antiqua, in quâ omnes Antiqui conspirant. Et erit ex Neotericis Sciolus aliquis qui tantis Juris Antistibus & Patriarchis obstrepere, & dicere audeat CANONISSAS SECULARES Canone pernitiosa. haud tactas esse?

Num. 8. Si autem tactæ sint; necessariâ inde consequentiâ prono, ut ajunt, alveo fluit; quòd Canonissæ jam Anno 1139. centum & sexaginta plus minus annis ante Natales Libri sexti, & Capituli Indemnitatibus propria sibi edificarint Receptacula, & privata Domicilia; quodque cum Canonicis in eadem Ecclesia, imò in uno Choro, diversis tamen lateribus, convenerint; id enim asseritur & vetatur *can. pernitiosam.* Nec refert, quod, quas damnat Canon. *Pernitiosam*, easdem postea toleret Capitulum *Indemnitatibus*, & *Clem. Attendentes*; nam multiplex ad hoc responsio est: damnabat Anno 1139. Canon. *Pernitiosam*, CANONISSAS SECULARES, non præcisè ideo, quia propria sibi edificabant Receptacula, & privata Domicilia; sed idè potissimum, quia in illis SUB HOSPITALITATIS VEL LAMINE passim hospites (ut pergit Canon) & minùs Religiosos contra Sacros Canones & bonos mores suscipere nullatenus erubescant. Et hanc causam ipse Canon apertissimè mox subjicit dicens: *Quia ergo omnis qui malè agit, odit lucem, & ac per hoc ipsa abscondita in injustorum tabernaculo se opinantur posse latere oculos Judicis cuncta cernentis; hoc tam inhonestum, detestandumque flagitium, ne ulterius fiat, omnimodis prohibemus, & sub pœna Anathematis interdiciamus.* Quid mirum, si Canonissæ sub Annum 1139. ita vixerint, ut describuntur, & Laterano fulmine sint afflatæ, damnatæque? quæ utique Damnatio tempore Bonifaciano sub finem seculi decimi tertii cessare potuit, & debuit, cessante Damnationis causâ, inhonesto scilicet, detestandoque suspectæ conversationis flagitio. Si enim Canonissæ Anno 1300. criminis non habuerint Societatem cum Canonissis Anni 1139; quomodo damnationis consortio involvi cum illis poterant? certè quæ non participabant in delictis, nec pœnarum participes fieri addeciuit; quia pœna non nisi fontes premit. *L. Sancimus C. de pœnis. & noxa caput sequitur. L. Crimen. 26. ff. de pœn.* Si Canonissæ sub annum 1139. tam suspectam exercuerint hospitalitatem; merito in illas jurâ sunt armata: si autem vel ipsæmet Reæ posterioribus temporibus se à suspectissimâ illâ hospitalitate abstinerint, æquum

æquum erat, ut jura vel cum his ipsis emendatis mitius agerent; cum peccati venia detur correcto. c. peccati venia S. de Reg. Juris in 6.

Et quid, si Canonissæ solis Germaniæ, Belgii, & Lotharingiæ finibus clausæ, & Italis parùm notæ, in Romano Concilio Anno 1139. supra meritum suum apud Congregatos Patres denigratæ & diffamatæ fuissent; an non, posteaquam de illarum vita, & moribus etsi non ad summam perfectionem exactis tolerabilibus tamen, Sedi Apostolicæ constitit, cum illis connivendum fuit?

Quam non graviter, & inclementer Clemens V. cum toto Concilio Viennensi, & Clem. cum de quibusdam. de Religios. Domibus, & clem. ad nostram. de hæreticis. Excandescit in Beghinas? cum varii illis impingerentur errores duabus istis Constitutionibus diffusius relati, Papa cum Concilio hanc in Beghinas fulminavit Sententiam. Clem. cum de quibusdam cit. Nostam ex his, quàm ex aliis, de ipsarum opinione sinistra, frequenter auditis, eas merito suspectas habemus: Statum earundem Sacro approbante Concilio perpetuè duximus prohibendum, & à Dei Ecclesia penitus abolendum. En Beghinarum statum Clemens V. cum universo Concilio perpetuè prohibet, & penitus à Dei Ecclesia abolet. Hoc tamen non obstante immediatus Clementis V. Successor Joannes XXII, qui ipsas Clementinas primus promulgârat, cum habitâ accuratiore informatione intellexit multas esse in variis Orbis partibus Beghinas, quas objectorum errorum suspicio non afflaret, editis literis Extrav. ad Rectam de Religios. Domibus inter communes: declaravit has communi prohibitionis, & abolitionis fulmine nequaquam ictas. ibi: Beghinas hujusmodi inculpabiles, ut præmittitur, nec suspectas, sub prohibitione, & abolitione præmissis de Fratrum nostrorum Consilio declaramus, & volumus non includi & c. Cæterum Statum Beghinarum hujusmodi, quas esse permitimus & c. Nullatenus ex præmissis intendimus approbare. Hactenus Papa: quâ de re vide prolixius Vanespen. Juris Eccles. Univ. part. 1. tit. 9. num. 15. Quod paradoxum jam foret, si Pontifex Canonissas, ut Beghinas, primò damnatas, captâ postea meliore informatione, saltem quâ integræ vel tolerabiles erant, tolerârit?

An non Ordo Religiosus Divæ Brigidæ haud diu post ortum suum, de facto à Papa Martino V. tanquam Sanctorum Patrum Decretis, & Canonicis Sanctionibus [quod complecteretur Mares & Feminas juxtim habitantes] revocatus jamtum fuit? testatur id testis omni exceptione major, qui revocationis effectum ipse tempestivè impedivit, Juris - Consultissimus Abbas Panormitanus primâ parte Consiliorum. conf. 8. in medio. ibi: Cùm ipse Dominus Papa Martinus V. hodiernus, & Expresse in suis Literis Revocatoriiis asserat, & per illam Regulam duplicia Monasteria constitui, contra Jus prohibitionis, & in fine: In Casu nostro Papa dixit & in Dictis Literis Revocatoriiis & quod in Regula Sancta Brigida, inter alia cavetur expresse, ut Monasterium hujus Ordinis fundandum, & construendum

Num. 9.
Beghina
præmissis
generaliter
sunt dam-
nata:
postea mul-
ta tolerata.

Num. 10.
Ordo S.
Brigida à
Martino V.
primo re-
vocatus,
postea posi-
tivè est ap-
probatus.

- dum pro habitatione FRATRUM & SORORUM debeat esse DUPLEX; quod reipsa falsum est, quia si bene inspiciantur verba Regula, ista MONASTERIA non possunt dici DUPLICIA; sed Monialium; ut supra dixi. Sed NB. Dominus Papa sic ex FALSA RELATIONE potuit verosimiliter esse deceptus cum NB. dicta Regula consistat in facto, & non in jure. Arg. c. 19. de constit. in 6.
- Num. 11. Pontifex errare potest, errore facti. Et tamen idemmet Papa Martinus V. melius per hunc Abbatem [qui suis temporibus post Joannem Andreae Lucerna juris dicebatur teste Wex. in Ariadne Carolin. loc. cit.] illuminatus, seu informatus cassatis Literis Revocatorii Ordinem S. Brigidæ, quem aliàs extinctum voluit, non tantum postea toleravit; sed & positivè approbavit. Vidi [ait Abb. loc. cit.] post hoc consilium literas bullatas Domini Martini, confirmantes prædictam Religionem secundum decisionem hujus Consilii. Si autem idem Ordo S. Brigidæ ab eodem Papa Martino V. revocari, & confirmari potuit; an non & Canonissæ Anno 1139. damnari; anno autem 1300. tolerari potuerunt? maximè si se aut purgarent, aut emendarent?
- Num. 12. Quare prius Canonissa a communione deficiente, merito sint damnata, postea tamen tolerata. Adde quod sub initium publicæ defectionis à vita communi, & claustrali uni Dormitorio, uni Refectorio, & Domicilio assuetâ, insuperque votis saltem castitatis illigatâ, & perpetuam in Monasterio Residentiam professâ [ut fuscè ex Concilio Aquisgranensi probat Vanespen. 7. E. V. part. 1. tit. 33. c. 2. à n. 6.] ad singularem omnibus pœnè Legibus solutam, maximis periculis obnoxiam, contra Votum Castitatis usque adeo ad Sacrilegas Nuptias aspirantem, poterat utique per Canonem Pernitiosam. Similèsque in Votifragas, suæque Professionis immemores Canonissas, justissimè fulminari & detonari: At centenis post generalem illam defectionem, & ultra annis, quando jam vita singularis legitimo tempore præscripta, Pontificum, Cæsarumque conniventia, saltem tacitè, comprobata, pacificè possidebat; non debebant certè in Canonissas, nullo voto obstrictas, vitæ communi nunquam juratas, nunquam iniciatas, separatim quidem, honestè tamen, & laudabiliter victitantes, temerè damnationis spargi fulmina. Maximè cum & singulatim & sanctè pariter vivere nihil veteret. Et ipsa Jura permittant Feminis usque adeo vel Vestem Religiosam in propriis ædibus gestare. can. Mulieres 131. XXVII. q. 1. Mulieres obtentu Religionis velata, aut in Monasterio regulariter vivant, aut in DOMIBUS SUIS SUSCEPTUM Habitum castè observent & Canone Vidua. XX. q. 1. & can. de Viduis 107. XXVII. q. 1. & cap. insinuante, qui Clerici vel vorent. & cap. ex part. 1. l. 2. de conversione conjug. Et quantæ hodièque Virgines, quas Devotas vocant, quantæ Canonissæ in privatis ædibus suis, non vivunt sanctissimè! Et hinc mirum non est Canone Pernitiosam. damnatas Canonissas, juratæ communionis, & Castitatis Desertrices, insuperque de periculosa hospitalitate suspectas; toleratas contra Capite Indemnitatibus. & clem. Attendentes. Canonissas nulli communitati juratas, nullo voto obstrictas, singulatim quidem, sed inculpabiliter victitantes.

Quare

Quare cum nihil obster, quò minùs & Canone *Pernitiosam* & C. *Indemnitas*. & *Clem. Attendentes*. de Canonissis Sæcularibus actum sit, credamus *Joanni Teutonico*, credamus *Bartholomæo Brixinensi*, credamus *Cardinali Hostiensis*, credamus *Glossæ*, credamus *Archi-Diacono*, credamus *Joanni Andrea*, credamus *Cardinali Zabarella*, credamus *Geminiano* [quantis nominibus! quantis *Justitiæ Sacerdotibus*! quantis *Juris Canonici interpretibus*] credamus denique *toti Antiquitati* asserenti Canonissas Sæculares *Canone Pernitiosam*. esse perstrictas. Quod si credimus, pariter fateamur, necesse est; Canonissas Sæculares jam Anno 1139. *Propria sibi adificasse Receptacula, & privata Domicilia* & pristinaeque longum vale dixisse communitati.

Fingamus tamen tantisper [ut causæ bonitati confisus, nihil non concedam Adversariis] fingamus inquam, errasse Summos *Juris Principes*, errasse totam *Antiquitatem*, in eo; quod Canonem *Pernitiosam*. in Canonissas Sæculares detorserit, quia fortè non tam illæ, quàm aliæ feminæ, suspectæ hospitalitatis infamiâ laborârunt, adeoque fulmen *Capituli Pernitiosam*, in se concitârunt; id tamen nemo sanæ mentis credet, tantos Viros cum tota *Antiquitate* tam turpiter tam palpabiliter tam enormiter errasse; ut auderent asserere, vel potiùs protervè, & imprudenter mentiri; Canonissas Sæculares jam Anno 1139. ut dicitur *Canone Pernitiosam*. à communi vita defecisse, & *Propria sibi adificasse Receptacula, & privata Domicilia*, & si nequidem adhuc seculo decimo tertio & sub initium decimi quarti, quando ista scribebant *Antiqui Glossatores*, Canonissæ Sæculares explosâ communitate & *Propria sibi adificârunt Receptacula & privata Domicilia*. An non talia *Receptacula, & Domicilia* sub oculos cadere debebant? an non quivis *Autores* tales mendacii convincere potuisset? si dum scribebant, nulla adhuc extabant *propria hujusmodi Canonissarum Secularium Receptacula, nulla privata Domicilia*; sed bonæ Canonissæ eatenus uno *Clauistro*, uno *Refectorio*, uno *Dormitorio*, unis *Officinis* contentæ, communiter vixerint? An non tot nobilissima, tot ditissima, tot honoris sui tenacissima *CANONISSARUM SECULARIUM COLLEGIA* *Joanni Teutonico*, *Bartholomæo Brixinensi*, *Cardinali Hostiensis*, *Glossæ*, *Joanni Andrea*, *Cardinali Zabarella*, *Geminiano*, & innumeris aliis, tanquam atrocissimis *Calumniatoribus* *Actionem injuriarum* denunciassent ex eo, quòd ab illis diffamatae essent, tanquam *damnatae Canone: Pernitiosam*; si nequidem sub *Annum 1139.* communitatem abjecissent; & *propria Receptacula, & privata Domicilia adificassent*, & cum *Canonicis* nullam in *Ecclesiis* communicationem habuissent? credibilène est nullum unicum ex antiquis *Scriptoribus* Canonissas [si Anno 1139. in communitate constanter perstitissent, à *Canonicis* sat sejunctæ mansissent] à probrosâ *Capituli Pernitiosam* imputatione vindicaturum fuisse? an verosimile est, si revera aliæ, quam Canonissæ, Sæculares *Feminæ Canone Pernitiosam*. perstrictæ fuissent,

à ne-

Num. 14.
Incredibile,
Canonissarum
Principes, cum
tota Antiquitate,
errasse in eo,
quòd dicant
Canonissas in
privata Domicilia
secessisse,
& cum Canonicis
in eodem Templo
convivisse.

à nemine Autore vetusto, prodendas fuisse? Non moverunt actionem tot Collegia: nemo unus Antiquus Scriptor Canonissas vindicavit: nullus ex vetustis Autoribus Mulieres alias, quàm Canonissas prodidit. Maneat igitur tanquam moraliter certissimum, quod Canon *Pernitiosam*. Canonissas feriat, quòdque idcirco illæ jam Anno 1139. debuerint relictâ communi vitæ *Propria* edificasse *Receptacula*, & *privata Domicilia*, & cum *Canonicis in Ecclesia convenisse*. Imò & per diu jam ante Annum 1139. antequam Concilium Lateranense à communitate per Canonissas recessum est. Nam gravissimi, & primarii Juris Interpretes, usque ad eò Canonem *Quicumque ult. XII. q. ult.* [qui in Concilio Triburien- si in Villa Regia, prope Moguntiacum, celebrato, vel Anno 1035. in ultimo Concilio Triburien- si, vel anno 895. in primo, conditus est] Canonissis Secularibus à communi vita digressis, apertè applicant.

Num. 15.
Canonissa
jam tempo-
re Concilii
Triburien-
sis, prope
Mogunti-
am, cele-
brati, vi-
sam com-
munem ab-
dicaverant

Audiat Celeberrimus, & Perantiquus Juris Canonici Commentator, Joannes Antonius à S. Georgio Episcopus Sabinen- sis, Cardinalis Alexandrinus nuncupatus: Verba illius in Canonem *Quicumque* citatum sunt: loquitur [scilicet Canon] de quibusdam *Monialibus*, quales sunt in terra *Teutonicorum*, quæ propriis non abrenunciant, & sicut Clerici *Seculares* propria habent, & NB. *SINGULARITER VIVUNT*. Hugo Nec sunt *Monachæ*; sed *Moniales*, & *Canonice Seculares*; & tales possunt condere *Testamenta*. ubi nota Verba *Singulariter vivunt*, & verba: nec sunt *Monachæ*; sed *Moniales* & *Canonice Saculares*.

Dominico
à S. Gemi-
niano,

Eundem Canonem *Quicumque*. eisdem pœnè verbis Canonissis *Sacularibus* appropriat Eruditissimus Dominicus à S. Geminiano in d. Canonem *Quicumque*. ita scribens: de his *Mulieribus* loquitur hoc *Capitulum* & *Capitulum*. *Virgines* *XX. q. 4. secundum Hugonem*; loquitur enim de *Mulieribus MONIALIBUS*, quæ propriis non renunciant, & sicut Clerici *Seculares* propria habent: nec sunt *MONACHÆ*; sed *MONIALES*, & *CANONICÆ SECULARES* &c. Notat Glossa in *Clem. Attendentes*. vers. illas quoque de *Statu Monachorum*; quod reprobari videtur earum *Status*, *Ordo*, & *Regula* in hoc *C. Pernitiosam* allegato.

Archidia-
cono Joan.
Teutonico,
Bartholo-
maeo Brixi-
mensi, Ber-
nardo
Compostel-
lano,

Num. 16.
Canonissa
una cum
Canonicis

Idem *Capitulum. Quicumque*, dum in illud scribunt, Canonissis *Sacularibus* attribuunt, Archi-Diaconus Joannes Teutonicus, Bartholomæus Brixinensis. Idem Canonissis applicat Bernardus Compostellanus vetustissimus Commentator in *C. Dilecta. de Major. & Obedient.* Usque ad eò sub idem tempus, quo Canonici à vita communi deficere cœperunt; & Canonissas communitati obnunciâsse, & eadem ruinâ ad vitam singularem paulatim devolvi cœpisse, communis fert *Sententia*.

Admodum, inquit Vanespen. L. c. n. 12. *Verosimile apparet*, quod sicuti *Canonici* &c. desertâ vitâ communi transiverunt ad vitam singularem; ita quoque *CANONICÆ CIRCA IDEM TEMPUS* à vita communi transire cœpe-

rint

vint ad vitam singularem. Sicut **CANONICI** (verba sunt Molani de Canonicis cap. 15.) à veteri illa regula disciplinâ plurimum recesserunt, ita & **Canonicas** hâc in parte sequaces habuerunt. Et ne mireris feminas ad deteriora statim secutas cum etiam exemplo Evæ in omne præire soleant malum.

Jam autem Canonici circa annum 977. communem vitam deposuerunt, ut habet communis sententia Historicorum cum Trithemio Abbate Spanheimensi; qui in *Chronico Hirsauensi* ad annum nongentesimum septuagesimum septimum, hâc de re & de Archi-Episcopo Trevirensi ita scribit: *Sub Theodorico Canonici Majoris Ecclesiæ, Trevirensis scilicet, abjectâ Regulari vitâ, quam hucusque Majores eorum continuaverunt, desierunt esse REGULARES; & NB. FACTI SUNT NOMINE & CONVERSATIONE SECULARES. Quorum exemplo malo CANONICI quoque S. Paulini Trevirenses & Castoris in Confluentia, Moguntinenses, Wormaticenses, Spirenses & NB. COMPLURIUM ALIARUM ECCLESiarUM diversis quidem temporibus, sed uno impietatis spiritu, Regularis vitæ communitatem abjecerunt. De qua defectione vide plura infra Num. 25.*

Unde si Canonissæ unâ cum Canonicis jam circiter annum 977., singularem vitam amplexæ sint; sequitur infallibili calculo, plus quam ipsis trecentis annis, ante *Capitulum Indemnitatibus*. vitam & habitationem singularem amplexas.

Certè constat celeberrimum Illustrissimum & Antiquissimum, quod Nivellæ in Belgio est, *Canonicarum Secularium Collegium*, jam anno 1059. communitate vivendi excidisse: Notat *Aubertus Myraus* (verba sunt Vanespæni ? *E. V. part. 1. tit. 33. cap. 2. n. 11.*) Collegium *Canonicarum Nivellense*, quod inter Belgicæ Canonissarum Collegia videtur antiquissimum, in communi bonorum ac possessionum usque ad annum 1059. perstitisse, quo anno, ait, prædia illius Ecclesiæ in tres portiones Henrico quarto Imperatore agente fuerunt divisa: in *Xenodochium*, in *Beneficium Abbatissæ*, & in *Præbendas 72. Fratrum, ac Sanctimonialium*. Divisionem istam *Lottarius Imperator Anno 1136. approbavit. Hac Myraus in notis ad calcem indicis Collegiorum Canonicarum, qui habetur in Codice Regularium. Utrumque illud Diploma transcripsit in Notitia Belgii c. 89. & 347. pergit Vanespæni. l. c. hinc habemus, quod circa Seculum undecimum proventus Canonica-*

rum cœperint dividi atque in Præbendas degenerare. Nivellense porro Collegium (ait Zypæus J. P. N. libr. 3. n. 6.) à Paschali II. brevem vitæ formam habet & c. sed Anno 1136. Lottarius Imperator bona divisit, (vel potius factam divisionem approbavit, ut docet Myraus) partem Hospitali, alteram Abbatissæ, tertiam CONGREGATIONI 72. Fratrum & Sororum attribuit. Ubi adverte, quod 1136. Nivellæ fuerit CONGREGATIO 72. Fratrum & Sororum, adeoque Canonice Canonicis permixtæ.

Si autem præfacto tempore ipsis Cæsaribus, vel agentibus vel approbanti-

C

bus

secularibus,
circa annū
977 jamtū
vitamcom-
munem
exuere sunt
ausi;

adeoque
plus quam
tribus inter
gris Seculis
ante edi-
tionem Li-
bri sexti
Decreta-
lium.

Num. 17.
Canonissæ
Nivellen-
ses ad sin-
gularem
vitam jam
anno 1059
dislapse sunt

Constat id
ex Diplo-
matibus
Cæsareis.

bus primarium Canonissarum Collegium Nivellense communioni libellum repudii dederit, quis credat alios Parthenones in tam laudabili, si Diis placet, facinore non esse secutos aut certè prægressos; maximè cum ad vitam privatam jam ab anno 977. ipsi Canonici (à quibus, ceu Viris, majorem virtutem peræquè ac constantiam meritò exigeres) latissimam stravissent viam, & classicum cecidissent?

Num. 18.
Frecken-
horsten-
ses etiam
saltem an-
te annum
1090. &
1086. à
vita com-
muni de-
flexerunt.

Constat ex
binis Di-
plomatibus
Episcopalis.

Certè ipsum Freckenhorstenense Collegium, ex quo præsens lis erupit, Nivel-
lense, aut ponè secutum, aut proximè in repudianda vita communi est antegres-
sum. Constat id ex binis vetustissimis Diplomatribus authenticis, quæ Sanctus
Erpho Monasteriensium Episcopus XVII. quà anno 1086, quà anno 1090.
Freckenhorstensis concessit; quæ Albertus Boichhorst, Indagator Antiquitatis
solertissimus, classicusque juxta, ac domesticus apud Monasterienses Scriptor, in
vita Sancti hujus anno 1649. Monasterii edita in forma probante refert; nam dum
primo Diplomate dicit Erpho: *Igitur Domina Adelheit, Frickenhorstensis Dei*
gratiâ Abbâtissa, assumptis secum sua professionis filiabus, ejusdem videlicet Fricken-
horstensis Cœnobii Sororibus, Præposita Ida, Desana Eila, Custode Gerburga,
aliisque quarum nomina inscripta sunt: Thiedilia, Sunonhilda, Gertrude, adiit
Serenitatem nostram (erat Erpho per Matrem ex Regia Saxonum, per Patrem ex
antiquissimâ Obotritorum Wandaliæ Principum Familiâ, inquit Boichhorst)
sat significat illâ tempestate non ampliùs Freckenhorsti viguisse claustralem &
communem vitam, vi cujus nec Canonicabus, nec Abbâtissis prodire foras lici-
tum erat, ut patet ex numero 6to supra.

Maximè autem elucescit jamtum *Communione* in bonis, vestibus, cibis &
potu exolevisse, si secundum Diploma attentius perlegatur; nam inde primò ra-
diat, bona communia jamtum in privatas Præbendas divisa distinctaque fuisse;
dum mentio illic fit TERTIÆ PRÆBENDÆ. ibi: *Terriam Præbendam Frecken-*
horstensis Cœnobii &c. secundò inde liquet Canonissas Freckenhorstenenses non esse
sub id tempus usas *communi mensâ, communi cibo & potu*; cum Episcopus ibi dicat:
Cum Fidelium nostrorum consilio, Præbendam Freckenhorstensis Cœnobii, qua aut vix
aut malè dabatur, aut etiam importunè subtraheretur, nec post subtractionem restitue-
batur, ita ut sex hebdomadibus, inter Julium & Augustum Menses, nec potus eis, nec panis
daretur, ceteris autem temporibus confusè, & indiscretè, & contra aliarum consuetudi-
nes Ecclesiarum, inutiliter (quæ justè danda erant) & incautè ministrabantur; statim
temporibus cautiùs, & plenius dari constituimus. Si autem sex *Hebdomadibus in-*
ter Julium & Augustum Menses, nec potus eis, nec panis datus fuerit, evidētis-
simum & innegabile signum est, quòd Canonissæ Freckenhorstenenses illis tempori-
bus *communi mensâ* non fuerint usæ. à capite *Jejunii*, pergitur in Diplomate,
usque ad *Pascha Quatuor Allectia singulis, quanto meliora emi poterunt, donentur;* &
an non ex quatuor illis hæc cum vasculis, singulatim donandis, *vita singularis*
mani-

manifestè colligitur : visum est nobis, scribitur eodem contextu, *ut Abbatisse per se, & Sanctimoniales suum proprium vinum separatim haberent.* Et infra : *ad comparationem vini Sororum &c. quod sui juris sit, & in suum cellarium deferatur &c.* Quæ hæc species communitatis ? Et infra : *Pecunia ad comparandum vestitum parva erat, nec ad dimidium alicui sufficiebat.* Luculentum iterum signum abolitæ jamtum communitatis. Hinc etiam, & aliunde nota (rectè inquit Boichhorstus hoc loco) fuisse vestibus, & Præbendâ, & administratione Virgines planè separatas. Et infra in Diplomate ait Episcopus : *Abbatissa &c. etiam quæ ad se pertineant in suos usus separatim discreta sunt, separatim Sanctimonialibus attinentia, disposuimus.* Unde iterum Boichhorstus l.c. dicere debeo fuisse ejusmodi Præbendas, Beneficia Mulierum &c. & non stetisse illâ ætate Virgines in Clausura &c. sed distinctas Præbendas & ex his proprium quid habuisse. En quot indicii apparet vel ipsum Freckenhorstense Collegium, etiam illo tempore, quo passim Cœnobium appellabatur, jam ante annum 1090. à vitæ communione abiisse.

At quorsum hæc, inquires, tam operosè congesta sunt ? respondeo esse, ut videas, ut pervideas, ut palpes candide Lector, verum indubitatum esse, manifestum esse id, quod integra testantur Concilia Rhemense & Lateranense; quod gravissimæ produnt Cardinales, Hostiensis, Florentinus, Alexandrinus & Jacobus de Vitriaco, quod Summi Canonistarum loquuntur Principes & Patriarchæ; Archidiaconus, Joannes Andreæ, Joannes Teutonicus, Bartholomæus Brixianus, Geminianus &c. quod Authentica docent, & Antiquissima Cæsarum Henrici IV. & Lottarii, insuperque Sancti Monasteriensium Episcopi Erphonis Diplomata, quod denique nemo unus Authorum hæcenus inficiari est ausus; nimirum quod Canonissæ Seculares, jam dudum ante annum 1298., 1299. vel 1300. Libri sexti Decretalium, & Capituli Indemnitatibus natalem, à vita communi ad privatam vela verterint. Et licet minimè credam, omnia Canonissarum Collegia uno eodémque tempore, quasi universali turbine, à vitæ communis sanctitate dejecta esse, cum non dubitem & hæc motum ad laxiora factum esse successivè; aliòsque Parthenones aliis citiùs vitam esse amplexos singularem; attamen id mihi certum est, vitæ communitatem, tam apud Canonissas quàm Canonicos, à Seculo decimo (ut supra Num. 16. ex Trithemio docuimus) ità alibi nutare & labascere, alibi labi cœpisse; ut Seculo decimo tertio post tantam annorum intercapedinem, ubique locorum & gentium penitus sit collapsa.

Rectè Eruditissimus Lovaniensium Canonista Vanespen J. E. V. part. 1. tit. 33. c. 2. n. 12. ait *admodum verosimile* (certum dicere poterat, si nostras rationes legisset) *apparet, quod sicuti Canonici circa sæculum 12. & 13. (10. & 11. rectius potuisset) desertâ vitâ communi transierunt ad vitam singularem; ità quoque Canonica circa idem tempus à vita communi transire cœperunt ad vitam singularem*

C 2

& n.

Num. 19.
Quare tam
operosè pro-
betur Ca-
nonissas Se-
culares du-
dum ante
Can. In-
demnita-
tibus sin-
gularim
vixisse.

Omnia Ca-
nonissarum
Collegia se-
culo 13.
communi-
tatem jam
abdicâ-
runt.

& n. 16. Quâ ratione ad exemplum Canoniorum Secularium cum vitâ singulari ad Secularem quodammodo, seculo 13. transissent Canonici, narrat illius temporis non contemnendus Historicus, Cardinalis de Vitriaco in Historia Occidentali cap. 13.

Et sanè quâ Fronte (quod Argumentum supra num. 14. fusiùs urgeo) Autores, qui seculo decimo tertio, & sub initium quarti, continuò post editum Librum sextum, scripserunt, UNO ORE dicere fuissent ausi, quod suis temporibus Canonissæ privatim victitarent, cum Canonicis in Templo convenerint; si id à vero abluferit, si Canonissæ sub id tempus inter se quidem communiter, secreta tamen à Canoniorum consortio, vixerint?

Scripsit Cardinalis de Vitriaco Anno 1220. (ut supra num. 3. vidimus) at si seculo decimo tertio adusque annum 1300. & ultra sua Canonissis Secularibus constiterint facta tecta inconcussaque vitæ communitas, quo tantus Vir calumniandi percitus oestro, generatim de Canonissis *Hannonia*, *Brabantia*, *Teutonia*, seu *Allemannia*, anno 1220. in sua Occidentali Historia effutire præsumpsit quod *in Domibus NB. propriis honorificè, & splendide epulentur, nec desint mensis earum consanguinei*; quodque sint in iisdem Ecclesiis pariter Canonici Seculares? vide supra num. 3.

Num. 20. Floruerunt in seculo decimo tertio *Bartholomæus Brixinensis*, *Joannes Teutonicus*, *Cardinalis Hostiensis*, *Archi-Diaconus*, & *Joannes Andrea* qui duo ultimi longævam vitam suam, in seculum decimum quartum, extenderunt; nam *Bartholomæus Brixinensis*, anno 1258. ætatis suæ 84. diem obiit, Teste *Morero in Grandi Dictionar. V. Barthol. de Bresce*: *Bartholomæum* hunc modico tempore præcessit *Joannes Teutonicus* à *Bartholomæo* citari solitus: *Cardinalis Hostiensis*, *Henricus de Segusia*, Cardinalitia ab Urbano quarto purputa donatus est anno 1262. demortuus anno 1272. teste eodem *Morer. V. Bartholom. de Suse*: *Archi-Diaconus Guido de Bayso*, maximè inclaruit circa annum 1290. Teste *Lycostene, in Gesnerian. Biblioth. V. Guido de Bayso*; quem, cum primus ferè in Librum sextum condiderit commentarios, in decimum quartum seculum provixisse necessum est. *Joannes etiam Andrea*, cum post publicam propè quadraginta quinque annorum in Cathedra Bononiensi Doctionem, non ante annum 1348. denatus sit, Teste *Morero V. Jean André*, utique magnam vitæ suæ portionem seculo decimo tertio debet; ne puer Cathedram conscendisse credatur. At enim; an non hi tanti Viri errorem errarunt turpissimum; dum (ut num. 7. abundè ostensum est) Canonissas sui temporis ad Canonem *Pernitiosam* referendo, docuerunt implicite, eas propria sibi edificasse *Receptacula*, & *privata Domicilia &c.* cum Canonicis in Ecclesiis convenisse &c. Si eâ tempestate adhuc vitæ viguerit *Communio*, & nulli dum Canonicabus Canonici permixti fuerint? An non potius tanquam evidens, & manifestum tenendum est; tot, tamque

tamque graves Autores (cum etiam in Ore duorum, aut trium Testium, ster-
omne verbum, Oraculo Divino) vera de rebus suorum temporum (maximè cum
illis nemo contradicat) scripsisse, & posteritati tradidisse, adeoque jamtum se-
culo 13tio, dum ista scriberentur, Canonissas reapse posthabita communitate
ad singularem vitam transiisse; & vulgò (cum primis in præcipuis Ecclesiis) cum
Canonicis concurrissè?

Quæ si mihi, ut à nemine prudente negari possunt, tandem concedantur;

Ite triumphales circum mea tempora Lauri!

Vicinus; (a)

Nam his concessis, necessariâ consequentiâ sequitur: ergo Bonifacius VIII. in
C. Indemnitatibus. §. supradicta de Elect. in 6. comprehendit hujusmodi Cano-
nissas Seculares, scilicet singulatim extra communitatem viventes, & cum Ca-
nonicis Capitulum constituentes. Ut nemo, qui vim syllogisticam callet, in-
ficiat iverit. Et hoc est, quod erat demonstrandum hac primâ Morali Demon-
stratione; quæ certè cuivis, nullis partibus infecto, non infimum Moralis evi-
dentiæ gradum attigisse videbitur. Sed cum, quæ clara sunt, luculentiora
fieri possint, ad illustrandam præsentem Materiam, ultra eamus.

CAPUT II.

Secundam propinat Demonstrationem.

DEMONSTRATIO SECUNDA.

Capitulum Indemnitatibus. §. penult. de Elect. in 6. conditum est pro Ca-
nonissis NB. Secularibus. patet ex Summario in C. Indemnitatibus §. penult.
ibi: *Hæc constitutio locum habet in Monialibus regulariter viventibus,* Num. 12.
& in Canonicis Regularibus, hoc excepto quod non debeant, nisi Pro- c. Indem-
fesse eligere vel eligi, quod non potest sibi vindicare locum in Canonicis Secularibus. nitatibus
Per hoc tamen Papa non approbat Statum dictarum CANONICARUM SECU- scriptum est
LARIUM. En tam in paucis lineolis nomen Canoniarum Secularium bis ex- Canonissis
pressum; ut nullus dubites de veritate nostræ Majoris, maximè si porrò rescive- Seculari-
ris, quod eandem ambabus, quod ajunt, manibus amplectantur Doctores uni- bus.
versi, contradicente nemine.

Sed Canonice, non ante dictæ sunt Seculares, quàm à vita communi ad pri-
vatam, Secularibusque simillimam descenderint: nec aliis Canonicabus nomen
Secularium adhæsit, quàm illis, quæ vitam singularem sunt amplexæ. Ut

C 3

iterum

(a) Ovidius L. 1. Eleg. 12.

iterum iis, qui vel primis labris Historiam Ecclesiasticam, & profanam delibârunt, & veteres recentisque Canonistas, vel lævo oculo inspexerunt, evidens est, & manifestum. *Sicut Canonici ait diligentissimus Antiquitatum Eruderator Vanelspen. J. E. V. part. 1. tit. 33. c. 2. n. 14. Post dimissam vitam communem, & arreptam singularem dicti fuere Seculares, ad distinctionem eorum, qui vivunt sub certa Regulâ in communi; ita Canonica NB. post transitum dici cæperunt Canonica Seculares.* Quo quid clariùs? Volve, evolve, revolve concilia, Patres, Historicos, Canonistas, Juristas, certè nullibi offendes vel unicam, quæ Canonica Sacularis appellata sit, ante transitum illum, quo à vita communi est recessum. Ethinc nullus Autorum huic Minori obstreperit; sed eam omnes ceu Veritatis ipsiusmet oraculum, adorant. Unde iteratò evidente necessariâque consecutione, prono torrente fluit, quòd Capitulum Indemnitatibus. §. pen. scriptum sit non aliis Canonissis, quam quæ vitæ communi tergum obverterunt, Singularem complexæ. Et hoc est secundò, quod erat demonstrandum, quare triumphanti Veritati

Dicite io paan! & io, bis dicite paan! (a)

Aliquam multo autem tempore, jam ante Libri 6ti editionem, CANONICARUM SECULARIUM nomen invaluit; nam illo jam usus perverus Glossator Bernardus Compostellanus (qui floruit Anno 1250. teste Lycosthene L. c. V. Bernardus Compostellanus) in c. Dilecta de Majorit. & Obed. V. Canonicas, ibi: *Canonicas: non dicit Monachas: loquitur enim secundum consuetudinem Teutonicorum; ubi sunt CANONICÆ SECULARES &c.* & ante hunc Glossatorem nomen CANONISSARUM tanquam pervulgatum Anno 1220. jamtum usurpavit Cardinalis Jacobus de Vitriaco ut supra num. 3. vidimus. ibi: *Sunt Mulieres, quas Canonicas Seculares, seu Domicellas appellant.* An non novo hinc argumento extunditur, Canonissas perdudum ante c. Indemnitatibus, ut nomen Secularium indeptas, ita communitate exutas, & ad privatam vitam esse digressas?

Num. 23. *Diu ante Caput Indemnitatibus, Canonissarum, nomen imcrebuit.*

CAPUT III.

Demonstrationem tertiam representat.

DEMONSTRATIO TERTIA.

Capitulum Indemnitatibus. §. pen. agit de illis Mulieribus, seu Canonissabus, quæ tempore editi Libri 6. sub annum 1300. vivebant, ut Canonici Saculares, quod controversi non potest, cum id clarè exprimatur in ipso textu

(a) Ovidius.

textu. Ibi : *Sed vivunt, ut in Sacularibus Ecclesiis, Canonici Saculares.* Similia habentur *Clem. Attendentes 2. de Statu Monach. §. Illas quoque.* ibi : *Illas quoque Mulieres, quæ vulgò dicuntur Canonice Saculares, & ut Saculares Canonici vitam ducunt.*

Sed Canonici Saculares tempore editi Libri sexti sub Annum 1300 & diu ante, rejectâ communitate, vivebant singulatim, habitabant singulatim. Patet evidenter primò, quia & Canonici post dimissam vitam communem, & arreptam singularem, dicti fuere Saculares, & ut supra num. 21. testabatur Vanespen, vide etiam supra num. 16. verba Trithemii : *Sub Theodorico Canonici &c. abjectâ vita Regulari desierunt esse Regulares.* Ergo cum in *c. Indemnitatibus. §. penult.* & diu ante, jamtum vocentur SECULARES, jamtum dimiserunt vitam communem & arripuerunt singularem. Jam abjectâ vitâ Regulari (scilicet communi ad Regulas Concilii Aquisgranensis potissimum exacta) Desierunt esse Regulares, & facti sunt *NOMINE*, & conversatione Saculares. Patet evidenter 2dò, quia nihil decantatiùs apud Scriptores, quam quod Canonici pridem ante finem seculi tertii decimi) quando Liber sextus in lucem prodit) passim à vitâ communi ad privatam privatâque Domicilia resiliuerint.

Quæ tempestas in vitam communem Canoniorum, circa Mosellam Rhenum, vicinâque loca Anno 977. defaviebat, vidimus supra ex Trithemio num. 16.

Idem turbo brevi trans Lupiam, Paderam, Visurgimque Hildesum usque ebacchatus florem communis apud Canonicos vitæ miserandum in modum decussit; nam ita scribit ad Annum 1054. Westphalorum Thucidides, Nicolaus Schaten in Annalibus Paderbornensibus : *Subtraxit hic annus è Saxoniciis Episcopis, Azelinum Hildesensem Episcopum &c. hoc demum Episcopo, ut in fastis eorum notatur, & Soluta est communis Canoniorum vita, & Claustri Disciplina; singulisque (nota perbene, & à Canonicis ad Canonicas argumentare) privata Habitationes permessa sunt.*

Claruit Ivo Episcopus Carnotensis sub annum 1090. Teste Lycosthene *L. 6. V. Ivo.* Illustris hic à Doctrinâ, & Virtute Præsul Epistolâ 60. scribit : *Vita Communis in omnibus Ecclesiis penè defecit, tam Civilibus quam Diæcesanis.*

Floruit Petrus Blesensis, Archi-Diaconus Barthonensis, circa annum 1160. Hunc ita loquentem introducit Cellerius de Hierarch. Eccles. *L. 5. c. 6. §. unic.* *Olim in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis fuisse Canonicos Regulares, in COMMUNI VIVENTES, atque uno Refectorio, unòque Claustro contentos: HODIE VERO OMNES PERE ESSE SECULARES à Regulari (hoc est communi) vita prorsus alienos.*

Licet olim (verba sunt Adami Canonici Premonstratensis apud Molanum *L. 2. c. 25. de Canonic.*) Quando omnes Canonici in communione vivebant, non esset

Num. 24.
Canonici
seculares
diu ante
An 1300.
Communi-
tati renun-
ciarunt;

& NB, fa-
cti sunt no-
mine &
conversa-
tione secu-
lares. Et
jam in libro
Decretali-
um edito
1230. teste
Wex in A-
riadn. Ca-
rolin. part.
1. tab. 21.

De Canonici-
is Secula-
ribus ex-
pressa fit
Mentio
C. Inter
quatuor
de Reli-
gios. Do-
mib. ibi :
de Mona-
steriis
Græco-
rum in
Seculares
Canoni-
cos con-
vertendis

Num. 25. in usu illa Distinctio Canonicoꝝ Regularium, & Secularium, tamen postea assignantur tempora, dissoluta illa communione, pauci illi qui communioni inhaerunt, ad distinctionem quibus jam ab illis (quibus Canonicoꝝ Secularium nomen inditum est) Canonici Regulares tum Vita dicti sunt. Inclauit autem Adamus Premonstratensis circiter annum 1160. vitam functus anno 1180. Supplement. Moreri V. Adam Escossois.

Nota & Petrum Blesensem & Adamum Premonstratensem jam istis temporibus usos vocabulo OLIM, quo docent per diu ante sua tempora, communitatem Canonicoꝝ exulasse.

Ante annum 1200. scribit Thomasinus in Veter. & Novæ Ecclesiæ disciplin. part. 1. L. 3. c. 11. n. 10. Obsoleverat in Ecclesiis Gallicanis vita communis Canonicoꝝ, & temporalium partitio jam *UBIQUE* facta fuerat in alias atque alias Præbendas. Pondera hic vocabulum *UBIQUE*, & annum 1200. ante quem jam communitas extabuerat.

Anno 1136. Hugo Antisiodorensis Episcopus Canonicoꝝ suos donavit multis Parochiis, earumque Decimis, eâ conditione, ut per singulos annos tota Quadragesimâ in Refectorio *COMMUNITER* comedant. Vestigia ea erant communis vitæ, inquit idem Thomas in L. c. si sub annum 1136. vitæ communis vestigia tantum, & quidem solo Quadragesimali tempore aderant; certè ipsa Communitas toto anno aberat.

Hæc vita communis institutio, verba sunt Vanespæni J. E. V. part. 1. tit. 7. c. 1. n. 3. In aliquibus citius in aliis seriùs desit. Circa seculum 10. nonnullos ad vitam singularem abjectâ *COMMUNI* convolasse, tradit Trithemius. Pergit Vanespæni. n. 4. hos successivis temporibus alios secutos fuisse, Scriptores seculi 11. & 12. abundè testantur, & altè deplorant. Si autem Scriptores seculi 11. mi & 12. id abundè testentur, abundans probatio est, quod jam Seculo 11. & 12. adeoque admodum diu ante annum 1300. natalem Libri sexti, abjectâ vitæ communione, singulariter vivere, & habitare cœperint. Ergo evidens est, quod non tantum Canonici Seculares tempore editi Libri sexti, sed diu ante, singulatim vixerint, & habitârint. Ergo pariter evidens est, quod si Capitulum Indemnitatibus, §. penultimo. agat de istis Mulieribus, quæ vivunt ut Canonici Seculares in Secularibus Ecclesiis, agat de istis Mulieribus, quæ abjectâ communitate, vivunt & habitant singulatim. Et hoc est quod tertio loco, erat demonstrandum.

Dicite io pean! & io TER dicite pean!

Num. 26. Quæ cum ita sint, poteratne amabo! Bonifacius VIII. disertius, & explicatius significare, quod agat C. Indemnitatibus. §. penult. de Canonissis, tunc, ut nunc, *SEORSIM*, & *SINGULATIM* habitantibus (quæ solæ id temporis sub nomine Canonissarum Secularium superstites erant) quàm dum dixit se agere de illis Mulieribus, quæ vivunt, ut in Secularibus Ecclesiis Canonici Seculares? nempe quæ abjecerunt communitatem, ut abjecerunt in Secularibus Ecclesiis

Cano-

Canonici Sæculares, quæ uni Refectorio, uni Dormitorio, unis Officinis, & toti Claustrali vitæ æternum dixerunt vale, ut dixerunt in *Secularibus Ecclesiis* *Canonici Sæculares*: quæ in propria Receptacula & privata Domicilia secesserunt, ut secesserunt in *Ecclesiis Sæcularibus Canonici Sæculares*.

Nota autem hîc, quod apud *Canonicos* etiâ nomen *Secularium* non ante sit natum, quàm extincta fuerit communitas; ut meritò nomen hoc ex sepulchro, & ruinis vitæ communis ceu infelix lolium prognatum dicatur. Et idem est esse *Canonicum Sæcularem*, & *singularer*; hinc Stephanus Tornacensis seculo 11. apud Vanespen L. c. monet Decanum Rhemensem ne patiatu communitatem aboleri, *neque tam facile juventuti singulariter, ne dicam seculariter* (verba sunt Stephani) *vivere volenti, obediat*. Et aliqua Exemplaria Hugonis Rotomagensis L. 3. contra Hæretic. c. 2. ubi de *Canonicis Sæcularibus* & *Regularibus* agitur, *Canonicos Sæculares* vocant *Singulares*. ibi: *ALIQUI VERO SINGULARES NUNCUPATI* &c. usque ad eò idem est *CANONICUS* & *CANONISSA SÆCLARIS*, atque *Singularis*, hoc est *singulariter* victitans.

Cœterum Nomen *Canonicorum Sæcularium* non tantum obtinuit ab anno 1300. vel circiter, in *C. Indemnitatibus*. §. penult.; vel ab anno 1230. in *C. Inter quatuor de Religiosis Domib.* vel ab anno 1220. apud Jacobum de Vitriaco in *Histor. Occident.* c. 31. sed dudum ante. Eo jam utitur Adamus Canonicus Præmonstratensis, qui floruit sub annum 1160. & apud Molanum L. c. sibi obijcit: *SI CANONICI, CUR SÆCULARES* &c. eo utitur ejusdem coætaneus Arnulphus Episcopus Lexoviensis in Epistola ad Alexandrum Papam. Ibi: *Pro Duodecim Canonicis, quos Sæculares appellant*. Eo utitur sub idem tempus Petrus Blesensis dum ait: *Olim in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis fuisse Canonicos Regulares in communi viventes &c. hodie verò omnes ferè esse Sæculares*.

Cellotius de Hierarcha Ecclesiast. L. 5. c. 6. §. unic. Quin Auctor est

Trithemius nomen *Secularium* ab ipso desertæ communitatis initio,

jam inde ab anno 977. *Canonicis* adhæsisse: *FACTI SUNT*, in-

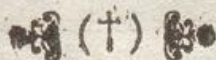
quit Trithemius, *NOMINE & CONVERSATIONE*

SÆCULARES. Revide numerum 16. & perpende hic,

quàm bellè hæc tertia Demonstratio conspiret

primæ, quàm amicè conjuret

secundæ.

D

CAPUT

CAPUT IV.

Quartam affert Demonstrationem.

DEMONSTRATIO QUARTA.

Num. 29. Canonissas
Seculares
Papa ex-
presse no-
luit appro-
bare.

Canonissæ, de quibus agit *C. Indemnitatibus. §. penult.* illæ sunt, quas Pon-
tifex expressè noluit approbare. Pater ex textu : *Per hoc tamen earum
Statum, Ordinem, & Regulam nolumus, nec intendimus approbare.*

Sed illæ, quas Pontifex noluit expressè approbare, sunt viventes extra COM-
MUNITATEM in privatis ædibus singulatim, & oppidò laxè; maximè per-
mixtim cum Canonicis; non autem aliæ communitatis Sectatrices intra Mo-
nasteriorum Claustra ab omni Virorum consortio secretæ. Tum, quod hujus-
modi ultimæ temporibus Bonifacianis non ampliùs dabantur inter Canonissas
Seculares, ut trinis jam Demonstrationibus evictum est; tum etiam, quia si ad-
huc superstites fuissent pristinae Communitatis Sectatrices, procul à Virorum
Contubernio more antiquo intra Monasteriorum Septa canonicè & sanctè
viventes, nihil erat, cur Papa tam expressè, & apertè approbationem eis dene-
garet; maximè cum ejusmodi Canonissas jam sufficientissimè approbasset *Con-*

Num. 30. Canonissas
primaria
commu-
niter, &
extra con-
sortium
Canonicorum vi-
ventes, à
pluribus
Conciliis
sunt appro-
bata.

filium Aquisgranense circa annum 816. illis integro libro Regulas præscriben-
do; ut supra insinuavimus num. 6. eisdemque suam Autoritatem abunde imper-
tiissent jam antè, circa annum 813. Concilium Cabillonense, & Moguntinum,
de quibus egimus eodem num. 6.

Gravissimæ autem rationes aderant non approbandi Canonissas, in *propria
Receptacula, & privata Domicilia* dilapsas, & singulatim habitantes; quia id
pugnabat, & contra Concilium Rhemense relatum num. 4. & contra Can. *Pernitiosam. XVIII. q. 2.* & contra Concilium Aquisgranense, & Cabillonense,
Claustrum & vitam communem Canonissis præscribentia: ut in ipsis videre est
diffusiùs.

Maxima autem non approbandi Canonissas Seculares Ratio fuit, quòd præter
vitam singularem præscriptæ olim communitatis eliminatricem, in plerisque
omnibus, cum primis autem in præcipuis, & Insignibus Collegiis (ut infra ex
numero 174. patefecit) Canonicae Canonicis permixtæ viverent, periculosissimo
sanè consortio, & nil nisi scandala suapte naturâ gignere nato, ideòque to-
ties à Canonibus vetito: nempe c. *Mulieres. 2. de Judic. in 6. ibi: Mulieres,*
quas vagari non convenit, nec Virorum cœtibus immisceri Can. *Pernitiosam XVIII.*
q. 2. ibi: Similimodo prohibemus, ne Sanctimoniales simul cum Canonicis &c.
in Ecclesiâ, in uno Choro convenient. Adde Can. 20. 21. 22. 23. XVIII. q. 2.

Num. 32.
Ratio po-

Ratio

Ratio prohibitionis est duplex, inquit Abbas prim. part. Consiliorum conf. 8. sub
 inir. Prima: propter crimen incestus, quod ex propinquitate, & familiaritate co-
 habitantium provenire posset. Secunda Ratio: propter malam opinionem, &
 propter oblocutiones hominum. Et has rationes dant ipsa fura quæ Can. Monaste-
 ria Puellarum 23. XVIII. q. 2. ibi: Propter insidias Diaboli, & propter oblocu-
 tiones hominum, quæ Can. Definimus 21. XVIII. q. 2. ibi: Quia scandalum, id
 est offendiculum multis efficitur. Scilicet, ut aqua, & terra, si se creveris, pu-
 rum sunt elementum; si permiscueris, lutum; ita & mixtura utriusque Sexus,
 ut ut puri, in sordes degenerat. Et sicut stipula admota igni flammam concipit;
 ita nimia Virorum, & Feminarum etiam integerrimarum conjunctio
 incendiaparit. Urítque videndo femina. (a)

tissima :
 mixtura
 Virorum

Ignem queritis? ignis homo est (b)

Et sæpè conversatio, Ignis in igne fuit. (c)

Et hinc licet magna fuerit Canonissas non approbandi causa, vita singularis;
 maximam tamen fuisse assero; mixturam Canoniorum, ut passim docent Au-
 tores contradicente nemine.

Licet ista sint Canonica, ait Practicorum Princeps Pyrrhus Corradus in Prax. Num. 33.
 Benef. L. 1. c. 5. n. 141. non tamen sunt probata. At cur ainabo? causam Cor-
 radus apertis dat verbis: Namque plurimum habitant permixtim. En crimen!
 en causam!

Ut tradunt
 Autores
 passim, ne-
 mine con-
 tradicente.

Licet ista, eisdem poenè verbis scribit Lambertinus de Jure Patronatus. part. 1.
 L. 2. q. 7. in princ. art. 6. n. 3. & Vocentur Canonica; non sunt probata. & Quia
 illarum vita sæpè malum habet finem, prout in dict. C. Indemnitatibus. §. pen.
 recitat Andrea. Quod NB. ut plurimum istæ Canonissæ Seculares habitant PER-
 MIXTIM. & remittit se ad notata per ipsum in c. Dilecta. de Majorit. & Obed.
 & Semper igitur ex illis mixturis expectatur pessimus eventus. Ita Lambertinus,
 qui in rem nostram mentem suam clariùs explicare non potuisset.

Et quoniam (verba sunt Viviani in Rational. Juris Pontificii L. 1. tit. 6.) ex-
 tirpare istas Canonicas in quibusdam Provinciis, præcipuè in Germaniâ, propter
 inveteratam illarum consuetudinem [jam tempore Bonifacii VIII. inveterata apud
 Canonissas viguit mixtorum Collegiorum consuetudo] videbatur difficillimum;
 Joan. Vangu. hic: & illas approbare non conveniebat. Causam quæris? in prom-
 ptu causa est: CUM MONASTERIA NON DEBEANT ESSE
 DUPLICIA, scilicet Virorum simul & Mulierum. c. definimus. 18. q. 2. & ista
 Canonica sæpè recipiebant Viros hospites, & officiabant cum Canonicis. Joan. Andr.
 hic V. postremo. Et ideo per hanc Constitutionem providetur circa illarum Electio-
 nem ad meliùs, quo fieri potest. Non tamen per hujusmodi provisionem status illa-

D 2

tum

(a) Virgilius. (b) Porcius Licinius in Corpore Veter. Poëtar. pag. 494.

(c) Ovidius.

rum censetur reprobatus; ut per Can. Pernitiosam XIII. q. 2. Geminianus hic. Paria habet Cardinalis Zabarella, in Clem. attendentes de Statu Monach. V. illas. Nota, inquit, quod Canonica Seculares non sunt approbata...

Est autem, secundum Lau. Status earum periculosus. arg. c. Mulieres. de Judic. in 6. (ubi dicitur, quod Mulieres vagari non convenit, NEC VIRO-
COETIBUS IMMISCERI) PROPTEREA [en causam denegatae appro-
bationis, mixturam Virorum] Papa non approbat; sed permittit. Paria habent
plures alii, quos brevitatis ergo omitto.

Usque adeo Pontifex non exceptit à dispositione Capituli Indemnitatibus Cano-
nissas extra Communitatem, & cum Canonicis permixtim viventes; ut solum
Communitatis Desertrices, & maxime illas, quae Canonicis sociatae essent,
eadem perstringat.

Ergo si caput Indemnitatibus agat de Canonissis, quas Pontifex expressè non
approbat; agat de illis, quae vitam singularem agunt; maxime autem de iis,
quae cum Viris in idem Capitulum coeunt. Et hoc est quod quartò erat demon-
strandum. Ob quam etiam Demonstrationem, si bene penetretur, quivis Ale-
tophilus, Victrici Veritati

Io magnâ voce Triumphe! canet. (a)

Atque hæc Demonstratio potissimum pro Collegiis Canonissarum mixtis dispo-
sitioni Capituli Indemnitatibus, vindicandis deservit, sicut & sequens.

CAPUT V.

Demonstrationem deducit quintam.

DEMONSTRATIO QUINTA.

SI omnes Authores, ne unico excepto (qui quidem considerari mereatur) do-
ceant Collegia Canonissarum mixta ad dispositionem C. Indemnitatibus
pertinere; uique eò pertinent. Atqui &c. ergo &c.

Major iterum certa est, & moraliter evidens; nam tunc etiam (verba sunt Eru-
ditissimi Jacobi Wex in Ariadne Carolina part. 1. tab. 3. in animadvers. num. 2.)

Num. 34. censetur certò & clarè constare de sensu Legis, & mente Legislatoris; quando circa
Quodd om- talem materiam OMNES, aut FERE OMNES interpretes Authores con-
nes, vel ferè veniunt, cum tot peritis in arte sit firmiter credendum, & adherendum. Suar. L.
omnes te- 6. de LL. c. 1. König de constit. n. 22. Braun in Jurisprud. c. 3. §. 2. n. 15.
nens, mo- Minor etiam evidentissima moraliter est, tum ex hoc argumento negativo, quod
raliter cer- sum est.

(a) Ovid. Lib. 4. Trist. Eleg. 2.

Advo-

Advocati partis adversæ omnino quinque , toto hujus litis tempore ultra decennium , ut audio , Romæ ventilatæ , post excussas omnes Bibliothecas nullius unci Autoris , præterquam qualem qualem Wamessii sententiam allegare potuerint. Quomodo autem hic ne audiri mereatur unicus Wamessius, patebit infra.

Tum ex argumento positivo , quò quotquot reperiri hætenus potuere Auto- res, Antiqui, Novi, Novissimi, Germani, Belgæ, Lotharingi (apud quas tres nationes Canonice Seculares tantum dantur) Itali , Hispani , Galli , cæterique Universi , uno ore clament , mixta Canonissarum Secularium Collegia circa Electionem Abbatissarum ad *Caput Indemnitatibus §. penult.* pertinere , eisque tam Sacrum Rotæ Romanæ Tribunal cum Sacra Congregatione , quam Principes Germaniæ Universitates conspirent consonentque , ut jam nunc distinctis Paragraphis comprobabitur.

Num. 35.
Omnes
A.A. Collegia mixta
Capiti Indemnita-
tibus sub-
jiciunt.

§. PRIMUS.

Autores Veteres ad C. Indemnitatibus mixta Canonissarum Collegia referentes.

Et vetustate primus in Scenam prodeat , Veterum Canonistarum Alpha , & primarius Libri sexti , adeoque Capituli *Indemnitatibus* Glossator Joannes Andreæ. Quàm manifestè , quàm sæpe Collegia mixta dispositioni Capituli *Indemnitatibus* supponit. In Novellâ ita in hoc ipsummet *Capitulum Indemnitatibus* satis festivè scribit : *CANONICI SECULARES, QUI ETIAM TALIBUS* (scilicet Canonibus , de quibus *C. Indemnitatibus* agitur) quandoque *PERMISTI* , ut in *Decretali dilecta. de Majoritate & Obed. in princ. &* quandoque ibi , quandoque hic recitavi illud elegans dictum *Abbatissæ talis* [Scilicet ad *C. Indemnitatibus* spectantis] publici Collegii , quæ cum Principi quarenti de numero Collegii respondisset : *Canonicos esse viginti , & Canonicas quadraginta ; & Princeps dixisset numerum debuisse converti ; & quia melius sufficiebant viginti Fæmine quadraginta Viris , quàm è converso ;* secundò respondet : *Salvâ ipsius reverentiâ , fuisse optimè ordinatum , ut scilicet pro viginti Canonicis essent viginti Canonice ; reliquæ viginti essent pro hospitibus ;* quo responso letatus Princeps , concessit illi gratiam , quàm petebat. An non , qui hanc Historiolam ad *C. Indemnitatibus* denarrat , manifestè , ipsoque actu Collegia mixta de quibus ibi Sermo est , ad *Cap. Indemnitatibus* refert ?

Num. 36.
Imprimis
A.A. veteres,

Ut Joannes
Andreas,
narrans le-
pidam de
Canonissis
Historio-
lam.

Idem *Juris Monarcha* , in *c. Dilecta. de Majorit. & Obed. in princ.* ita scribit : *In aliquibus talibus Ecclesiis, scilicet Secularium Canonissarum , habent & Canonicos , qui licet à Mulieribus habeant Chorum divisum , simul tamen conveniunt in Processionibus , & utinam non in latebris &c.* Quod autem Joan. Andre has ipsas

Canonissas quibus de agit *C. Dilecta. de Major. & Obed. referat ad C. Indemnitatibus. §. penult. de Election. in 6.* ipse apertissimè faterur in *Clem. Attendentes. de Statu Monach. V. Canonica Seculares.* ibi : de his de *Elect. C. Indemnitatibus. §. pen. in 6. & Not. XII. q. ult. & de Major. & Obed. C. Dilecta.* Ducem suum & Primpilum sequitur tota interpretum Schola, vel explicitè, vel implicitè. Explicitè inter ceteros *Andrea* penè geminus, magnus ille *Geminianus*; dum in *C. Indemnitatibus. §. penult.* ità discurrit : *Quaro an cum istis Mulieribus possint esse Canonici Seculares?* dicit *Joannes Andrea* quòd quandoque habitent permistim & remittit ad notata per se in *C. Dilecta &c.*

Geminianus,

Zabarella.

Explicitè Cardinalis Florentinus, eruditissimus Zabarella in *c. Dilecta. de Majorit. & Obedient.* ibi : *Nota quòd Abbatisa quandoque habet Clericos sua Jurisdictioni Subjectos, & dicit Hostiensis, quod quandoque habet Canonicos, qui licet à Mulieribus habeant Chorum divisum, simul tamen conveniunt in Processionibus, & utinam non in latebris, & infra : Nota de Canonicabus. De hoc in Gloss. 2da, & de Electione, Indemnitatibus in fin. L. 6. transmittit, ne nimium effluam, veteres alios, qui explicitè idem docuerunt. Et ad plenum nobis triumphum sufficient hi Triumviri.*

Implicitè id autem ex Veteribus ii omnes tenent; qui CANONISSAS, aut ad *c. Dilecta. de Majorit. & Obedientia.* (ubi *Canonicabus* Clerici, vel *Canonici* fuerunt permisti) aut ad Canonem *Pernitosam XXVIII. q. 2.* (ubi prohibetur ne *Canonisse* cum *Canonicis* in eodem Choro conveniant) referre solent; quorum numerus est penè innumerus. Ex ultimis aliquos recensui Num. 7.

§. SECUNDUS.

Authores Germani, Belga, & Lotharingi, qui Collegia Canonissarum mixta Capitulo Indemnitatibus subjiciunt.

Num. 37.
Dein Germani;

Nemo unquam Germanus (ut à Gente Imperatoriâ Ordinar) vel somniavit, mixta Canonissarum Secularium Collegia dispositioni *C. Indemnitatibus. §. penult.* esse subtracta. Contrarium uno ore vel explicitè, vel implicitè asserunt Authores Germani Omnes; qui cum prae oculis videant plurima, & praestantissima Collegia esse mixta; tamen sine omni distinctione, & respectu omnia Capiti *Indemnitatibus* subdunt.

Num. 38.
ut Bruno Neusser.

Apertissimè *Bruno Neusser*, Germanus, & rerum Germanicarum si quis alius pergnarus in *Polyanthea disp. 145.* [ubi ex Professo de *Canonissis Sæcularibus* tractat]

tractat] Mixta æquè ac simplicia Canonissarum Collegia dicto C. *Indemnitatibus* subijcit; nam postquam Num. 5. expressè mentionem fecisset de Collegio Canonissarum Thorensem, acturusque esset Num. 13. de Collegio Canonissarum Willichianarum, Num. 10. hæc formalia loquitur: *RESPONDEO decimò NB. VELUT CERTUM, ELECTIONES ABBATISSARUM IN HIS ECCLESIIS Canonicarum debent fieri juxta formam præscriptam à Bonifacio VIII. C. Indemnitatibus.* Itane verò Doctissime Bruno VELUT CERTUM? ergone velut certum; quod Collegium Thorense, quod Willichianum subistent dispositioni C. *Indemnitatibus*? At mixta sunt, ut tu optimè nōsti, & infra patet ex Num. 166. & Num. 167. at tempore Brunonis Neusser somnium illud, quod nuper partis adversæ Quinqueviri, de Collegio mixto Juris communis dispositioni subtrahendo somniarunt necdum erat somniatum. Rectè respondit Neusser: VELUT CERTUM &c. cum tota Antiquitas ita sentiat, ut nemo ex recentioribus cum ullo vel creperè probabili fundamento dissentiat.

Apertissimè Collegia Canonicarum Secularium mixta ad C. *Indemnitatibus* refert Wagner, & ipse Germanus, nam scribens in C. *Indemnitatibus* ait: de *Canonissis* dicemus infra Clem. *Attendentes de Statu Monach.* & reverà in Clem. *Attendentes.* in Exegesi V. *Canonica Seculares* sic habet: Nota: in Germaniâ, & Belgio esse Ecclesias Collegiatas, seu Collegia Nobilium Feminarum, quæ solent dici Canonica Seculares, ut Lindavia, Bucchovia, Ratisbona, & Essa. Ergo Wagner apertissimè Collegia ista ad C. *Indemnitatibus* refert. Jam autem constat mixtum esse Collegium Essense (germanicè *Essen*) sive Essendiense, olim Assindinense; ut patet infra Num. 40. & duo Ratisbonensia. Vide Num. 164. Ergo Wagner apertissimè Collegia mixta refert ad C. *Indemnitatibus*. Quid mirum? tempore Wagnerii necdum nata erat, futilissima exceptio de Collegio mixto.

Num. 39.
Wagner.

Apertissimè Collegia Canonissarum Secularium mixta Capiti *Indemnitatibus* subijcit Jacobus Wex, & ipse Germanus, olim Professor Publicus in Universitatibus Oenipontana & Ingolstadiensis, qui *Ariadnen* suam *Carolnam* editam Augustæ Vindelicorum, Anno 1708. Osnabrugi in loco Abbatie Freckenhorstensi vicinissimo composuit: in quâ parte 4. Decad. 1. casu 1. num. 4. Capitulum *Indemnitatibus*, indiscriminatim ad omnia Canonissarum Secularium Collegia, simplicia, & mixta porrigi, cum docuisset his verbis: C. *Indemnitatibus* 43. de Elect. in 6. ubi expressè etiam ad *CANONISSAS ILLUD EXTENDEBATUR*, subjungit Num. 50. hæcenus dicta non mediocrem lucem accipere possunt ab Exemplo, & usu plurium aliorum ejusmodi Canonissarum Collegiorum in Germania sitorum; è quibus adhuc usque tempora valde vigeat à me NB. non ita pridem oculis inspectum, & Nobilissimum, & Antiquissimum simile Collegium Canonissarum Essendiense, & vicinum Diœcesi Monasteriensi &c. & infra

Num. 40.
Wex.

infra : *Abbatissa illius loci liberè eligitur* NB. à CANONISSIS SIMUL & CANONICIS, ne dubites esse Collegium mixtum. Nempe non dubitat hic Author Collegium *Essendense*, etsi suismet oculis coram inspexisset, & vidisset esse mixtum (ut cætera) sive *simplicia* sive *mixta* Capitulo *Indemnitatibus* cum omnibus Doctoribus subicere, explosâ singularissimâ *Wamesii* opinione, an aberratione?

Num. 41. Apertissimè Collegia Canonissarum mixta ad *C. Indemnitatibus* refert *Petrus Leurenus*. *Leurenus* pariter Germanus, Universitatis Trevirensis Doctor, & diutissimus apud Monasterienses Juris Canonici & Theologiæ Professor publicus, qui Monasterii Westphalorum Urbe ne tribus milliaribus Freckenhorsto distitâ, (ubi cinctus erat plurimis Collegiis mixtis, scilicet Borghorsteni, Eltineni, Essendensi, Freckhorsteni, Herisienti, Vredensi &c.) circa annum 1704. scribens, postquam in *Foro Beneficiali part. 2. quest. 2. num. 3.* egisset de iisdem Canonissis, de quibus agunt *Jacob. de Vitriaco* & *Thomasinus*, numero 4 subdit: *Harum Canonicarum &c. mentionem facit Bonifacius VIII. C. Indemnitatibus de Elect. in 6. ubi etiam jubet, ut earum Abbatissa sit* NB. ANNORUM SALTEM 30. jam autem evidens est Jacobum de Vitriaco agere de Collegiis mixtis. Vide nostrum Num. 3. ibi: *Sunt autem in iisdem Ecclesiis pariter Canonici Seculares &c.* evidens quoque est Thomasinum agere de Collegiis mixtis vide Num. 53. ibi: *Ejusmodi sunt adhuc celeberrima Canonicarum Nobilium Carnobia apud MONTES &c.* & Num. ibi: *Addidit Diva Gualtrudis & Canonicos aliquot.* Ergo & *Leurenus* Collegia mixta ad *C. Indemnitatibus* adstrinxit; mecum, si adhuc viveret, irrisurus ineptissimam Advocatorum Westerholicorum de Collegiis mixtis Exceptiunculam.

Num. 42. Apertissimè Collegia Canonissarum Secularium mixta ad *C. Indemnitatibus* retulit *Claudius Lacroix*, etsi nomine Gallus, Patriâ & Professione Germanus, Universitatis Colonienfis Doctor celeberrimus; qui cum *Leurenio* Monasterii Westphalorum, in viciniâ Freckenhorsteni, & diutissimè habitavit & docuit, editusque est Anno 1707. Is namque in Theologia Morali L. 4. num. 229. cum egisset de Canonissis, de quibus egit *Neusser*, & *Zypæus*, subjungit: quod de illis faciat *Mentionem Bonifacius VIII. C. Indemnitatibus de Election. in 6. ubi statuit, ut earum Abbatissa sit Annorum 30.* maluit *Lacroix* in via communi ambulantes, *Neusserum*, *Zypæum*, aliosque, quàm deviantem sequi *Wamesium*.

Num. 43. Apertissimè Collegia Canonissarum mixta ad *C. Indemnitatibus* refert *Speidelius*. *Speidelius*, etiam Germanus, & Juris tam privati, quàm publici callentissimus, dum in *Speculo §. Abt und Abtissinnen*; postquam de Abbatissis Sacri Romani Imperii Principibus, & nominatim de Abbatissa *Essendensi* pertractâset, generaliter de omnibus inculcat: *Sciendum, quod Abbatissa secundum C. Indemnitatibus de Elect. in 6. triginta annorum esse debeat.* Et tamen scit tota Germania, quod Canonissarum

Canonissarum Essendensium Collegium sit mixtum. Patet id etiam ex Num. nostro 40. ibi: *Abbatissa illius loci liberè eligitur à Canonissis simul & Canonici. Et ex Decis. Rotæ in Essendensi Jurisdiction. 28. Junii 1717. coram Bonæ Memor. Cerro.* Et quidem illic præter plurimas Canonissas, quæ Principum, quæ Comitum sanguine natas, omnino viginti sunt Canonici, ut inde nuperrimè mihi scriptum est.

Scilicet ignoravit Speidelius Juris omnis consultissimus novitium illud, & hesternum Dogma, an Phantasma? quo Advocati Westerholtici persuadere orbi conantur, Collegia Canoniarum Sæcularium mixta Dispositioni Capitis *Indemnitatibus* haud esse obnoxia. Sat quoque apertè innumeri alii in diversissimis Universitatibus Doctores & Professores Germani Collegia mixta ad C. *Indemnitatibus* re-tulerunt, dum ipsi optimè gnari, quòd pleraque omnia, & præstantissima quæque Canonissarum Collegia, quibus illi ab omni latere circumcincti scribebant, MIXTA SINT (ut liquidò docebit hujus Operis Pars 2da à Num. 150.) nihilo-minus generatim illimitatè & indistinctè omnia Canonissarum Collegia Capiti *Indemnitatibus* subjecerint; nam si illi censuissent, excepta esse mixta, ratio doctrinæ exigebat, ut cum pleraque omnia & præstantissima Collegia sint mixta, mone-rent ea haud spectare ad Cap. *Indemnitatibus*: quòd cum nemo unus fecerit, signum est, quòd nemo unus senserit cum Advocatis Westerholticis. Qui hoc solo prudentiali argumento victi, nisi Vilitigatores sint, herbam Veritati, ut porrigant, sicut decens, ita justum foret; & ausim equidem quantovis pignore certare, nullum ex tot Germanis Doctoribus & Jurisconsultis productum iri, qui eò vel audaciæ, vel potiùs ignorantia prolapsus fuerit, ut Collegia Canonissarum mixta, Capiti *Indemnitatibus* subtractum iret.

Cæterum ex illis, qui universaliter & irrestrictè omnia Canonissarum Sæcula-rium Collegia Capiti *Indemnitatibus* asserant, sunt magni Germaniæ Canonistæ.

Layman celeberrimus Universitatis Dilinganæ quondam Professor, in C. *In-demnitatibus* §. supradicta de Election. in 6to.

Pirrhing exactissimus Juris Canonici totius Interpres L. 1. tit. 6. de Election. n. 426.

Wistner utriusque Juris consultissimus L. 1. Institut. Canon. tit. 6. n. 249.

Arnoldus Corvinus de person. Ecclesiastic. L. 3. tit. de Canoniss. n. 5. c. 6.

Pichler in Candidat. Jurisprud. Sac. L. 1. tit. 6. n. 78. in fine.

Schmalzgruber Jur. Eccl. part. 2. tit. 6. n. 89.

Schmier L. 1. tractat. 3. c. 1. sect. 6. §. 3.

Taceo innumeros alios Germanos. Præterire tamen hic nullatenus possum duo præstantissima, clarissima, & ad plenam victoriam se solis suffectura, Principum totius Germaniæ Universitatum, nimirum *Coloniensis* & *Trevirensis* Responso, nuperrimè in formâ authentica data, & à me infra ad calcem hujus Opusculi ex-

E hibenda:

Num. 44.
Nemo unus
Doctor
Germanus
Collegia
mixta à C.
Indem-
nitatibus
eximit;

Sed eadem
omnes ei-
dem C. sub-
jiciunt: no-
minatim
Layman,
Pirrhing,
Wistner,
Corvinus,
Pichler,
Schmalz-
gruber,
Schmier.

Num. 45.

Idem faciunt duo principes totius Germaniae Universitates: Electoralis Colonienfis. Electoralis Trevirenfis.

hibenda: in his Binæ illæ Florentissimæ & numerosissimæ Universitates, per Facultates suas Canonicas, & Juridicas ad interrogata uno ore ita respondent:

QUESTIO I. An Canonissarum Secularium singulariter extra Communitatem habitantium, & cum Canonicis Secularibus Capitulum constituendum. Abbatissa debeat esse triginta annorum juxta C. Indemnitatibus 43. §. Supradicta de Election. in 6.

Respondent affirmativè.

QUESTIO II. An id ita MORALITER CERTUM SIT & EVIDENS, ut nemo rectè contrarium docere, consulere, vel judicare possit.

Respondent affirmativè.

Quid ad hæc cum suo singulari, cum suo heteroclitico, cum suo, quod humanum est, errante Wamesio Advocati Westerholtici? an mutire, an hircere adhuc audent contra unanimem & concordem sententiam binarum Universitatum? Certè idem, si interrogentur, omnes Germaniæ, de Canonissis præcipuè informatae, respondebunt Universitates. Idem omnes totius orbis Universitates, si de Canonissarum sibi fortè incognitarum statu ex Historicis, Veteribusque ac modernis Jurisconsultis rectè sentiant, respondere cogentur. Quin hoc ipsum individuale Freckenhorstense mixtum Collegium Autor domesticus Boichhorstus invitâ S. Erphonis paginâ 90. ad C. Indemnitatibus refert. Vide Num. 27.

Num. 46. Imò ipsum individuale Collegium Freckenhorstense ab Autore domestico Boichhorsto ad C. Indemnitatibus refertur.

Sed à Germanis ad Belgas, Germanorum progeniem, moveamus gradum. Sanè Belgium (Si à Wamesio præscindas) totum nostrum est. Et verò, quàm non apertè à nobis stat Belgicorum Doctorum Primas Officialis, Archidiaconus, & Vicarius Generalis Antwerpiensis, de rebus Belgicis, si quis alius, instructissimus, & suæ patriæ Autor Classicus Franciscus Zypæus! is profectò tum L. 3. Consult. Canonica. de Regular. Consult. 7. de Canonissis Secularibus. um. 1. tum

Num. 47. Germanis conspirant: Belge.

Juris Pontific. Nov. L. 3. num. 6. eascribit, quæ sola litem hanc decidere, & partis adversæ errori nigrum possint præfigere Theta. Nam loco primo sic habet: Pluribus utriusque Germaniæ locis talia Collegia, scilicet Canonicarum Secularium sunt fundata. ET COLLEGÆ (huc aures! huc oculos! huc mentem adverte Lector!) ETIAM UTRIUSQUE SEXUS PRÆBENDAS POS-

Num. 48. nomina- tam Zypæus.

SIDENT. Pergit num. 2. Abbatissa, quæ COLLEGII CAPUT EST (an non mixti?) CLERICOS & CANONICAS suspendit C. Dilecta de Majorit. & Obed. solenni modo ex Juris dispositione, sicut alia veri nominis Abbatissa ELIGI DEBET C. Indemnitatibus §. penult. de Elect. in 6. Audite! audite Fallitatis Patroni! & discite, quòd in Collegiis, ubi Collegæ etiam utriusque Sexus Præbendas possident, ex solenni Juris dispositione &c. Abbatissa eligi debeat C. Indemnitatibus. Quid clariùs? quid aptiùs? quid stringentiùs pro Veritate afferri possit, quàm testimonium tanti Viri, toto Belgio celeberrimi, & quòd simul Officialis, Archidiaconus, & Generalis fuerit Vicarius, summè practici? Sed

Sed haud sufficit Zypæo suam hâc super re sententiam semel expressisse; eandem repetit *Libr. 3. Juris Pontif. Nov. num. 6.* dum scribit: *Nivellense porro Collegium à Paschali II. brevem vitæ formam habet, sub vitâ tamen communi; sed Anno 1136. Lotharius Imperator bona divisit: partem Hospitali, alteram Abbatissa, tertiam Congregationi 72. Fratrum & Sororum (an non Collegio mixto?) attribuit. IN ELECTIONIBUS hujusmodi Abbatissarum (nempe quæ præfunt Collegio mixto, quæ præfunt Canonicabus & Canonicis dimissâ communitate divisiim habitantibus) Bonifacius VIII. etiam earum statu non approbato Decreta in Canonicis Electionibus præscripta jubet servari C. Indemnitatibus de Elect. §. pen. in 6.* Et erit, qui post tam clara Testimonia gannire adhuc audeat, mixta Collegia dispositionem Capituli *Indemnitatibus* respuere? dum autem candide Lector hic vides Collegium Canonissarum *Nivellense* ab Eruditissimo Belgâ Zypæo expressè subdi Capitulo *Indemnitatibus* (quod etiam unâ cum MONTENSI eidem Capitulo signantissimè subjicitur; tum à Corvino à Belderen de Person. Ecclesiast. L. 3. tit. 3. de Canonissis num. 6. ibi: *Habent Capitula Canonicarum Montensium & Nivellenarum à Sede Apostolica Privilegia, & eod. Num. in hujusmodi Abbatissarum Electionibus Papa Bonifacius IX. jubet etiam earum non approbato statu Decreta in Canonicis Electionibus præscripta servari C. Indemnitatibus &c.* tum à Vanespen infra Num. 51.) ride & explode hîc per transennam figmentum illud & idolum, quod Pentandri Westerholtici in *Restitu. Fact. & Jur. in tertiâ Propos. à num. 36.* lepidè confingunt; dum MIXTUM COLLEGIUM Montense lubentes Capitulo *Indemnitatibus* permittunt; mixtum autem Nivellense, Andlovienſe, Secanienſe, Colonienſe in Capitolio eidem subtrahunt. Quasi verò Montibus sint duo integra Capitula adæquatè inter se distincta, alterum Canonico-
rum, Canonicarum alterum; sed sciant Adversarii (ut errare dediscant, aut fingere desistant) in Collegio Montensi, sicut in aliis omnibus omnino mixtis, esse duo Capitula *partialia & inadæquata*, unum Canonicarum, alterum Canonico-
rum, quæ simul conficiant unum *adæquatum & totale*. Discant id à Myræo L. de Canonic. c. 26. in Rubricâ. Ibi: *S. Waltrudis Collegium Montense Canonico-
rum & Canonissarum in Hannonia dicit Collegium in singulari; ergo unum est, non COLLEGIA in plurali. Dicit Collegium Canonico-
rum & Canonissarum, ut scias in unum Collegium confluere Canonissas & Canonicos. Sed volentibus Veritatis Solem obscurare, ex quâvis materiâ trahuntur umbracula, fabricantur nubes & nebulae; sed in viam, & ad Doctores Belgas revertamur.*

Num. 49
Et quidem
duobus in
locis.

Num. 50.
Incidenter
hîc quod-
dam Fig-
mentum
Adversa-
riorum ex-
ploditur.

Vanespens pariter Belga, Professor Lovaniensis celeberrimus, Antiquitatis per-
scrutator diligentissimus, à scientiâ Juris Canonici, utinam non etiam à Factione
Jansenisticâ, toti orbi litterato notissimus, Materiam de Canonissis ex professo
tractans in J. E. V. part. 1. tit. 33. c. 2. postquam Num. 11. expressissimè egisset
de Collegio Canonissarum Nivellensi, dixissetque, quod Anno 1059. prædia

Num. 51.
Zypæo Bel-
ga Belgæ
consonat
Vanespen.

Num. 52.
Et his Mus-
sipontanus
è Lotha-
ringia Pro-
fessor Petrus
Georgius
Tholosanus.

illius fuerint divisa in Xenodochium, in Beneficium Abbatissæ, & NB. in Præbendas 72. Fratrum & Sororum. Et postquam Num. 12. perstrinxisset breviter Collegium Monasteriense S. Petri, 15. Canonicarum & 10. Canonicorum, Num. 15. subjungit: *De his Canonicabus Secularibus seu vitam singularem agentibus agitur C. Indemnitatibus 43. §. pen.* Ergo & hic Belga, qui usque in summam senectutem Lovanii in medio Belgicarum Canonissarum docuit & scripsit, apertissimè Collegia mixta Capiti *Indemnitatibus* subjecit. Contentus his doctissimis Belgii Duumviris, taceo alios Belgas, & ad Lotharingos propero. Quos inter eminet Universitatis Mussipontanæ inter Lotharingos Decus immortale, publicusque Professor Georgius Tholosanus, Author ab editis pluribus Libris clarissimus. Is in Syntag. speciali totius Juris Ecclesiast. edito Anno 1595. libr. 2. tit. 9. c. 5. num. 6. ita ait: *Sunt Canonici, qui Præbendam habent in Ecclesiâ Collegiatâ Seculari, sunt & Canonice Seculares, ferè ejusdem considerationis.* Hæc in contextu; ubi ad marginem in Notis addit hæc notatu dignissima Verba: **DE CANONICIS NB. UTRIUSQUE SEXUS SECULARIBUS** in Clem. 2. §. illas quoque, de statu Monach. *C. Indemnitatibus de Elect. in 6.* subintellige: *agitur.* Et maneat altâ mente reposita verba illa: *De Canonicis utriusque sexus Secularibus C. Indemnitatibus de Elect. in 6.* *agitur*; nam illis tota præsens controversia clarissimè deciditur. Vide sis ex hoc §, quàm pulchrè inter se principes Germaniæ Universitates, quàm bellè diversarum aliarum Germanicarum Universitatum publici Doctores, unâ cum Belgarum & Lotharingorum Jurisconsultissimis Viris in id conspirent, quòd Collegia Canonissarum Secularium mixta subiaceant Sanctioni Capitis *Indemnitatibus*. Et sanè, quia Germani, Belgæ, Lotharingi, dum de Canonissis Secularibus scribunt, materiam tractant sibi solis propriam, sibi solis ob oculos positam, adeoque notiozem; illis hac in re credendum magis, quàm cæteris omnibus Nationibus ex auditu tantùm scribentibus; sicut majorem fidem Testis de visu, quàm de auditu indubitatè meretur; quia

*Segnius irritant animos demissa per aures,
Quàm quæ sunt oculis subjecta fidelibus. [a]*

Nihilo tamen fecius, ut constet hocce in puncto non Germanos solùm, Belgas, & Lotharingos, sed Orbem eruditum conspirare universum, diversissimos diversarum Gentium exterarum Doctores in medium proferam, in hoc inter se minimè diversos, quòd uno ore doceant, Collegia Canonissarum mixta jure Capitis *Indemnitatibus* regulari.

[a] Horat. de Art. Poët.

§. TER-

§. TERTIUS.

Autores exterarum Gentium mira consensione Canonissarum Secularium mixta Collegia Capiti Indemnitatibus subijcientes.

A Domesticis ad externos perrecturus Doctores, statim in vicinam Galliam, quæ ex propinquo de circumfufis in Germaniâ Belgio & Lotharingiâ Canonicabus præ cæteris procul difitis gentibus rectius fciet judicare; nunc jam digredior. Et ecce continuo illic mihi occurrit Antiquarius, omnibus numeris absolutus. Nomen ei Thomafino: qui in *Veter. & Nov. Ecclef. difciplin. part. 1. L. 3. c. 63.* Apertiffimè Num. 6. agit de Collegiis Canonicarum mixtis. Ibi: *Circa annum Chrifti millefimum, ducentefimum, & vigefimum fcribebat Jacobus de Vitriaco floruiſſe Canonicas Seculares in Brabantia, Germania, & Hannonia in uſdem Eccleſiis eſſe NB. Canonicos, Canonicasque ſimul aſſuiſſe Choro, & ſubdit ejuſmodi ſunt adhuc celeberrima Canonicarum Nobilium Cœnobita apud Montes, Malbodium, & alibi.* Idem Author num. 3. rotundè edicit: *¶ Dilucidè de his agere Bonifacium VIII. in 6. L. 1. tit. 6. cap. 43. addit: jubet Pontifex, ut earum Abbatiffa annorum ſit ſaltem triginta, eligatùrque eodem omnino modo, quo Abbatiffæ Regulares.* Si autem DILUCIDE DE HIS, ut Montenſi, Malbodiènſi, aliisq; Cœnobiis ſive Collegiis agat Bonifacius C. *Indemnitatibus*; DILUCIDE illic agit de Collegiis mixtis; nam in aprico & confefſo eſt, quod Collegia, Montenſe, Malbodiènſe ſint mixta. *vide infra num. 156. & num. 154.* Sed quod eruditiffimo huic Gallo, totiq; Orbi erudito ſolis inſtar DILUCIDUM eſt, id Antagoniſtæ quæſitis unde unde tenebris obnubilare operoſè, etſi infructuoſè, laborant. Confer hic verba Thomafini illa: *¶ Dilucidè de his agere Bonifacium.* & verba Neuſſeri ſupra num. 38. *Reſpondeo decimò VELUT CERTUM, Electiones Abbatiffarum in his Eccleſiis debent fieri juxta formam præſcriptam à Bonifacio VIII. c. Indemnitatibus & c. & non dubitabis CERTA, & DILUCIDA potiùs cum Neuſſero, Thomafino, totòque docto mundo; quàm quiſquillas, apinas, gerras, & manifeſtas Falſitates cum Adverſariis amplecti.*

Audivimus ad ipſiusmet *Veritatis* notas pulchrè pro noſtrâ ſententia *cantantem Gallum*; concinunt ei non ſolùm tota Gallia, ſed & Italia, Hiſpania, Luſitania, & reliquus Orbis.

Audiat ex Italis Præſtorum Primipilus, & Curia Romanæ Phoſphorus Pyrrh. Corradus in ſin. Præſtor. Beneficiar. L. 1. c. 5. poſtquam dixiſſet n. 140. *Licet*

Num. 53.

Autores

exterarum

Gentium

idem ſen-

tiunt:

Nomina-

rim è Gal-

lia Thoma-

ſius, An-

tiquarius

Optimus;

Num. 54. *ista sine Canonica tamen non sunt probata, quia earum vita saepe malum habet*
Ex Italia finem, prout in d. cap. *Indemnitatibus*. NB. & Namque plurimum habitant per-
Practico- rum Dux, mixtum, & num. 146. Et in pluribus locis Alemannia ubi sunt Canonici & Cano-
Pyrrhus nissa facientes unum Capitulum &c. & Subjungit voluisse DD. Abbreviatores in
Corradus Literis ad earum Abbatissas dirigendis, quod deberet poni Clausula: per hoc non
intendit Papa approbare Statum illarum per textum c. *Indemnitatibus*. An non
per hæc verba Corradus & DD. Abbreviatores Curia Romanæ Collegia mixta
manifestè ad c. *Indemnitatibus* referunt? Referunt utique; & quidem illa mixta in
quibus & Sunt Canonici & Canonissa facientes unum Capitulum. & Ut & hæc
Autoritate concussum corruat Adversariorum Idolum, quod supra Num. 50.
explosimus.

Num. 55. *Audiat ex Hispanis Alphonsus Glossator Antiquus, glossate ad Regul. 2.*
Ex Hispania Cancellariæ apud Chockier ad Reg. 2. p. 31. ubi ita supponit Collegia mixta ad
Alphonsus c. *Indemnitatibus* pertinere; ut videatur censuisse de illis tantum, aut certè de
Glossator illis potissimum capite *Indemnitatibus* agi, nam ita loquitur: & Quid de Mo-
Antiquus nasterio, ubi sunt Femina & Viri permisti? de quo c. *Indemnitatibus*. §. *Supradicta*.
& illo teste, per DD. de Elect. in 6. Licet de Jure non debeant esse talia Monasteria, ut in
passim Do- c. *Definivimus*, & tribus sequentibus. Ecce Teste Glossatore, etiam alii Doctores
ctores scri- passim tradunt de Monasteriis sive Collegiis mixtis agi c. *Indemnitatibus*, tantum
bentes in c. abest ut Glossator Antiquus aliique DD. mixta Collegia capiti *Indemnitatibus* sub-
Indem- trahant, ut etiam expressè eadem illi subijciant.

Nempe ætate Antiqui Glossatoris necdum somniata erant somnia illa, quibus
Adversarii jam somniant Collegia mixta esse casum omissum in Jure.

Num. 56. *Audiantur vel ex præactis, vel ex aliis Gentibus, alii.*
& alii ex Nominatim Lopetz de Quindenn. q. 125. per tot. dum de Collegiis Canonissa-
præactis, rum mixtis dicit: Eadem Collegia reperiri in Germaniâ, Brabantia, Belgio,
vel aliis Hannonia, Lotharingia, Essa, Ratisbona & alibi, & de illis agi in c. *Dilecta*
Gentibus; 12. de Majorit. & Obedient. & NB. in c. *Indemnitatibus*. §. *supradicta de Elect.*
ut Lopetz, in 6.

Audiat Vivianus in Rationali Juris Pontif. L. 1. tit. 6. in c. *Indemnitatibus*,
ibi: Et quoniam extirpare illas Canonicas in quibusdam Provinciis, præcipue in

Num. 57. *Germaniâ propter illarum inveteratam consuetudinem videbatur difficillimum, Joan.*
Vivianus, Vangu. hic, & illas approbare non conveniebat; CUM MONASTERIA NON
DEBEANT ESSE DUPLICIA (scilicet Virorum & Feminarum) c. *Defi-*
nimus 18. q. 2. & ista Canonica saepe recipiebant Viros hospites, & officiabant cum
Canonici. Joan. Andr. hic V. postremò; ideo per hanc constitutionem, scilicet Ca-
pitis *Indemnitatibus*, providetur circa illarum Electionem ad melius quo
fieri potest. Ubi si ponderes causales illas. Cum & Monasteria non debeant esse
Duplicia, & ideo per hanc Constitutionem providetur circa illarum Electionem, &
mani-

manibus quodammodo palpabis, quod Vivianus Collegiorum mixtorum Electionem capiti *Indemnitatibus* alliget.

Audiat Halliger de Sext. Idon. Sac. Ordin. §. 2. num. 23. ubi dum dicit; Num. 58. quod Bonifacius VIII. præcipiat Constitutionem suam de Electione Abbatissarum apud Canonissas illas observari, de quibus num. 28. ait: *Quod itaque Canonica illa, quæ vulgò Seculares dicuntur, Viris admixta canere dicantur, id minime laudo, & ab Ecclesia mente alienum puto*, an non evidenter Collegia mixta capiti *Indemnitatibus* alligat? imò an non putare videtur omnia Canonissarum Collegia esse mixta? certè in simplicibus Canonissarum Collegiis non canunt Canonissæ admixtae Viris.

Audiat Cardinalis Petrus, in Commentar. ad Constitut. XIV. INNOCENTII IV. Nunt. 59. Section. unic. qui num. 19. & 20. illas Canonissas ad c. *Indemnitatibus* obstringit, de quibus num. 23. scribit: *Canonicos Canonicasque simul unà Divinas Horas decantantes, & in Processionibus alteros alterasque tenentes latera canere narrant.* An non ergo hic agit de Canonissarum Collegiis, quæ mixta putabat, fortè ex descriptione Cardinalis Jacobi de Vitriaco supra num. 3. à nobis exhibitâ?

Audiat Lambertinus de Jure Patronatus part. 1. L. 2. q. 7. princ. artic. 6. Num. 60. n. 3. ibi: *Licet ista vocentur Canonica, non sunt probata, quia illarum vita sæpè malum habet finem.* prout in d. c. *Indemnitatibus*. §. penult. recitat Joann. Andr. Quod ut plurimum ista Canonicae Seculares habitant permixtim. Ex quibus verbis usque ad evidentiam patet, quod Lambertinus unà cum Joanne Andrea Collegia Canonissarum mixta ad c. *Indemnitatibus* obliget.

Audiantur denique ii DD. omnes, qui præter recensitos dum de Canonissis agunt, generaliter & indistinctè omnes Canonissas Seculares nullâ factâ exceptione Collegiorum mixtorum, ad Capitulum *Indemnitatibus* revocant; nam generaliter dictum generaliter intelligi debet. L. 1. §. Generaliter 1. ff. de Legat. præstand. contr. tabulas. L. ult. C. de Dotib. promiss. Everhard. in loc. de generalib. n. 2. Maximè cum AA. isti, cum ex Jacobo de Vitriaco, tum aliunde probè noverint, Canonissarum Collegia, si non omnia, certè pleræque, & potissima esse mixta, verumque esse illud Lambertini mox. num. 60. cit. ut plurimum ista Canonissæ habitant permixtim. Hic enim dici potest, si distinguere volebant, nulla aderat difficultas in re notâ distinguendi. Arg. L. 1. §. 11. in fin. C. de caduc. tollendo. L. Si rem. 29. §. ult. ff. de Evict. L. Si verò negotium 64. §. de Viro. ff. solut. Matrim. Sunt autem ex hujusmodi AA. generaliter Canonissas omnes Capiti *Indemnitatibus* subdentibus, ut innumeros alios tacito hic pede præteream.

Tamburinius de Jure Abbatissar. Tom. 4. disp. 4. n. 3.

Azor Institut. Moral. part. 1. L. 13. cap. 9. q. 5.

Signatellus Tom. 2. consult. 63. n. 1.

Hieronym.

Tambur-
nius, Azor,
Pignatellus
Hier. Gon-
zalez, Lot-
terius, Pe-
trus Mar-
chantius,
Tonduti,
Beierling,

Hieronym. Gonzalez Gloss. 22. n. 17.
Lotterius de re benefic. libr. 1. q. 19. n. 15.
Petrus Marchant. in Resolut. Concern. Regular. casu 18. vers. Secundum igitur.
Tonduti Quæst. & Resolut. Benefic. part. 2. c. 3. §. 9. n. 49.
Beierling in Theatr. vitæ human. litt. C. verb. Canoniffæ.

Sed, Ohe jam satis est! ohe Libelle! satis est privatorum Doctorum, quorum vel decima pars ad plenam Victoriam sufficeret. Satis est Responsorum à Florentissimis, & Principibus totius Germaniæ Universitatibus datorum per utramque Facultatem Canonicam, & Juridicam; quæ singulæ, cum sæpè ex 10. vel duodecim Præstantissimis Juris-Consultis constent, ita singulari Wamefio præponderant; ut illius Authoritatem omnino elevent, imò annihilent; nunc

Paulò Majora canamus. (a)

Num. 62.
Rota &
Congre-
gatio, in
causa Col-
legii Mun-
sterbil-
sentis, ex-
pressè resol-
verunt,
Collegia
mixta ad
c. Indem-
nitatibus
spectare.

Et à privatorum Doctorum placitis, à Florentissimarum Universitatum Responfis, ad Supremi, quod in terris est, Romani Tribunalis definitivam Sententiam; & ad irrefragabilia Sacræ Congregationis Oracula transcendamus.

Certè dudum est, quando Rota Romana hanc ipsissimam de mixto Collegio Controversiam clarissimè, & evidentissimè decedit. In Decisione illâ Magistrali 17. post Tamburinium de Jure Abbatiss. in Leodiensi Abbatissatûs ferè per tot. vertebatur illic causa super Electione Abbatissæ facta in Munsterbelisensi Canonistarum Secularium Collegio, quod aliàs Collegium S. Amoris, & S. Landradæ dicitur: est illud Freckenhorsteni, ut ovum ovo, & lac lacti simillimum. Utrumque indubitatè communis vitæ experts, utrumque indubitatè mixtum, Seculare indubitatè utrumque. Et tamen tam Rota, quàm S. Congregatio Concilii in dicta causâ Abbatissatûs Leodiensis, unanimi calculo definit, & declarat, quod Abbatissæ hujusmodi Collegiorum, seu (ut stylo veteri vocantur) *Monasteriorum*, debeant absolutè, irremissibiliter, nullâ etiam immemorabili consuetudine obstante, esse ad minimum *Tricenariæ*. Verba Rotæ in d. decisione. n. 2. sunt hæc ipsissima: *Juxta resolutionem aliàs per Illustrissimos Dominos Sacri Concilii interpretes in hac causâ factam, quantum ad Electionem Elsiæ, NB: Illa non potest sustineri, cum tam ex ipsomet instrumento Electionis, quàm etiam ex ejus propriâ confessione constet. NB: Illam non fuisse ætatis legitime 30. annorum, quæ ex dispositione d. c. Indemnitatibus &c. non obstante quacunque consuetudine est necessaria in Abbatissâ.* Hactenus verba Rotæ; quibus omninò consonat Pignatellus Tom. 8. consultat. 49. n. 2. allegans inhæsitivam Sacræ Congregationis Concilii resolutionem. Ibi: *Electionem tamen Abbatissæ in Collegio Canoniarum &c. de quibus c. Indemnitatibus §. penult. de Elect. in 6. &c. præsupposito, quod ab immemorabili in ejus Electione dispositio dicti c. Indemnitatibus. nulla sit habita ratio, Sacra Congregatio censuit non comprehendi hoc Decreto (scilicet Conc. Trident. sess. 25. c. 7. de Reform. quadraginta annos in Abbatissa requirente)*

(a) Virgilius.

sed

sed NB. teneri observare ea, quæ decernuntur in dict. C. Indemnitatibus, nimirum ætatem triginta annorum, & hujusmodi consuetudinem, scilicet Capiti Indemnitatibus contrariam, esse rejiciendam tanquam corruptelam.

En Rota! En Sacra Concilii Congregatio unanimem sententiam DD. secutæ, clarissimè decidunt, quòd Abbatisa Canoniarum Secularium, qualis est Abbatisa S. Amoris, seu Munsterbilsensis, debeat esse triginta annorum juxta C. Indemnitatibus §. penult. nullà obstante consuetudine.

Et sanè sola hæc Resolutio (si nihil aliud faveret, cùm tamen faveant omnia) victricem Laurum, & plenos causæ nostræ triumphos præbere deberet; nam quidquid sit de Autoritate Rotæ Romanæ; certè S. Concilii Congregatio suis in Resolutionibus, etiam in casu particulari editis, vim Legis obtinet. Fagnan. in c. quoniam num. 3. & seq. de constitut. Barbosa §. E. V. L. 1. c. 4. n. 81. Rota decis. 74 num. 4. tit. final. de Miscellan. coram Eminentissimo Falconier. Quare meritò in hac geminatâ S. Congregationis Resolutione triumphamus, eamque tanquam certam Victoriæ arrham utrâque amplectimur manu. Nec dubitamus futurum, ut Sacra Concilii Congregatio, si interrogetur, idem respondeat in hac causa Freckenhorstenfi, quod olim respondit in Munsterbilsensi.

Ne quis autem ambigat Collegium Munsterbilsense, ut & est Freckenhorstenfe, mixtum esse, liquet id ex ipsa d. Decis. Rotali à n. 7. ibi: Quod procedit etiam in Electione Abbatisæ, quæ faciendâ est à Mulieribus simul cum Masculis, ut tradit Joan. Andr. in d. C. Indemnitatibus sub num. 3. V. Canonica. Et Geminianus in §. supradicta n. 4. qui dicunt prædictum textum habere locum etiam, quando Canonici Seculares simul adsunt cum Mulieribus. Liqueat clariùs ex Decision. Rotæ in Leodienfi Coadjutoria 17. Maji 1680. coram Vice-Comite in principio; ibi: Postquam Sacra Congregatio Consistorialis demandaverat Relaxationem Supplicationis Coadjutoria Abbatisatæ Ecclesiæ Collegiata utriusque sexûs, loci Munsterbilsensis sub invocatione S. Amoris. An non Ecclesiæ Collegiata utriusque sexûs est mixta?

Frustra autem fatalem illam Rotæ & S. Congregationis Resolutionem à Freckenhorstenfi Electione avertere conantur Advocati Westerholtici, dum dicunt primò inanissimè & per merum figmentum: quòd Electio Münsterbilsensis fuerit de Abbatisa Regulari, seu Professâ; nam constat evidenter toti Belgio, quòd Collegium Münsterbilsense sit Canonissarum Secularium, quæ nullam professionem faciunt; sed nubere, dum volunt, valent; & patet primò ex ipsâ d. Decis. Rotali, in quâ Ellix tantum obijcitur, quòd non sit legitimæ ætatis triginta annorum; qualis etiamnum requiritur in Abbatisis Secularibus juxta C. Indemnitatibus, cùm è contra in Abbatisis Regularibus, secundum Tridentinum, expressè requirantur Anni quadraginta: Sess. 25. cap. 7. de Regular. ibi: Abbatisa &c. eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam Professionem

F

lauda-

Num. 63.
Resolutiones, quas
Sacra
Concilii
Congre-
gatio, vim
legis habet.

Num. 64.
Collegium
Canonissarum Mun-
sterbil-
sensium
est mix-
tum.

Num. 65.
Est secu-
lare.

laudabiliter vixerit. Hinc cum Elise non obiciatur defectus quadraginta, sed tantum triginta annorum, & nulla sit mentio de expressa Professione, signum manifestum est, quod ibi non de Regulari, sed de Seculari Abbatissa sit actum.

Num. 66.
Testes de
seculari-
tate.

Miræus,

Guicciar-
dinus.

Zypæus, qui
vel solus
Adversa-
riorum fig-
menta con-
vellit.

Patet secundo, quia de Secularitate aliunde constat. Testatur de illâ Myræus Belgarum Historicus celeberrimus, qui L. de Canonic. c. 34. de hoc ipso individuali Collegio agens in fin. ait: *EST COLLEGIUM UTRIVSQUE SEXUS SECULARE*. Testatur de illâ Rerum Belgicarum peritissimus, Testisque oculatus Guicciardinus in Descriptione totius Belgii, & signanter in Descriptione Leodii pag. 508. ibi de Bilsa ita scribit: *Per insignis ad Demeram flumen pagus est, Sedi Leodiensi subditus, & Amplissima Abbatia, Münsterbilsen vulgò appellata, conspicuus. Eam etiam colunt Canonica nobili stirpe prognata, quæ & ipsa, cum visum est, nubunt. Si autem nubant, Seculares sunt Canonissæ. Testatur de eâ Belgii Oraculum & magnus Canonista Zypæus, qui L. 3. Consultat. Canon. de Regular. Consult. 17. de Canonissis Secularibus ita scribit à num. 2. Pluribus superioris inferiorisque Germaniæ locis talia Collegia sunt fundata, & Collega, etiam NB. utriusque sexus Præbendas possident. Abbatissa, quæ Collegii caput est &c. solenni modo ex juris dispositione sicut alia veri nominis Abbatissa ELIGI DEBET. Et num. 8. Canonica Seculares adscriptæ suis Ecclesiis Secularibus (attendatur bene ad omnia verba, quia hic Autor solus abundè hoc loco in uno folio confutat, & refellit omnia partis adversæ figmenta, tam studiosè ad tegendam veritatem plus quàm integro decennio elaborata) in iis vivunt ut Canonici Seculares, Horas Canonicas decantant, Orationi & cultui divino vacant, in sortem & partem Domini sunt vocata ut Canonici &c. Et num. 12. NB. Nomen porro Monasterii etsi principali significatione indicet locum Regularem, tamen usus etiam ad secularia Collegia transfudit; tam feminini sexus, ut NB. Münsterbilsen; quàm ad Cathedralia Virorum, ut Monasteriense, & Ultrajectinum, & alibi. Eò fortè, quod populus, penes quem est usus Vocabulorum, vulgò non adverterit differentiam inter Regulares & Canonicas Domos, quas viderent symbolizare in divinis Officiis peragendis. Ubi præter alia multa, suis locis non semel inculcanda, vides Collegium Münsterbilsense inter Collegia Canonissarum Secularium numerari, & quidem ab Officiali & Vicario Generali Belgico, de rebus Belgicis optimè instructo. Adde Rotæ De-*

Num. 67.
Münster-
bilsenses
jam Secu-
lares fuere
ante dict.
Rotæ & S.
Congreg.
Resolutionem.

cisionem 138. num. 1. 12. 14. 15. in Leodiensi Coadjutoria 17. Maji 1680. coram Bon. Memor. Vicecomit. Adde Documenta, quæ Advocati Winckelhau-
fici in Summar. addit. num. 6. Romæ in hac causâ adduxerunt. Nec dubites, Collegium Münsterbilsense jamtum tempore dictæ Decis. Rotalis, & Resolutionis S. Congregationis Seculare fuisse; nam totâ Demonstratione primâ evicimus, quod jam ante finem Seculi tertii decimi Canonissæ generaliter rejectâ communitate ad vitam singularem & secularem sint relapsæ. Et de hoc individuali Münsterbilsensi Collegio jam ante istam Rotæ & S. Congregationis Resolutionem editam

Anno

Anno 1594. Guicciardinus num. 66. citatus, dicit: Munsterbilsenses Canonissas posse nubere, adeoque esse Seculares. Scripsit autem Guicciardinus Anno 1560. hinc evidens est, quod resolutiones Rotæ & S. Congregationis in causâ Munsterbilsensi datæ, casum Freckenhorstensem liquido decidant, ut loco Ellsæ meritò ponatur Westerholtia: Et ita respondeat in præsentî negotio Rota: *Juxta Resolutionem aliàs per Illustrissimos Dominos Sacri Concilii interpretes factam, quantum ad Electionem Westerholtia, Illa non potest sustineri, cum constet illam non fuisse ætatis legitimæ 30. annorum, quæ ex dispositione d. c. Indemnitatibus, non obstante quacunque consuetudine est necessaria in Abbatisa.*

Nec refert primò, quòd extensor d. Rotalis Decisionis pro requisitâ 30. annorum ætate præter c. *Indemnitatibus* citaverit *Trid. sess. 25. c. 7. de Regular.* nam in hoc Extensor evidenter erravit; cum Tridentinum illic non triginta, sed quadraginta annos requirat. Et si illic fuisset actum de Abbatissâ Regulari, quæ debet esse quadragenaria, debebat solum *Trid.* citari, non c. *Indemnitatibus*: cum autem, ut demonstratum est, fuerit Abbatissa *Secularis*; solum c. *Indemnitatibus* allegandum erat. Nec mirum, lapsum Extensorem:

Quandoque bonus dormitat Homerus (a)

Et opere in longo fas est obrepere somnum (b)

Nec qui Extensoris officium induit, hominem exuit. Et *cujusvis hominis est errare.* Et satis Extensorum hujusmodi non raros lapsus Cardinalis de Luca in *Relat. Curia Rom. disc. 32. n. 75. & 77.* aliique deplorant. Rectè Poëta:

Suus cuique attributus est error (c)

Fingamus tamen actum illic de Abbatissâ Regulari. Nihilominus Resolutione S. Congregationis & Rotæ tanquam fulmine disjicitur, dissipatur, & extinguitur figmentum illud partis adversæ, & Wamesii, quo fingitur, quod caput *Indemnitatibus* non comprehendat Collegia mixta: nam ex ipsâ Resolutione patet, quod ibi fuerit actum de Collegio mixto. vide num. 64. ergo caput *Indemnitatibus* (quod Adversarii fingunt esse correctorium Juris Antiqui, adeoque non extendendum ad Collegia mixta) reverà se extendet ad Collegia Regularia mixta, non obstante figmento Adversariorum. Ergo pariter non obstante figmento Adversariorum se extendet ad Collegia mixta *Secularia* Canonissarum; quia nec umbra disparitatis apparet. Adeoque quocunque se vertant Adversarii fateri dirâ compelluntur necessitate, quod c. *Indemnitatibus* se extendat ad Collegia mixta. Atque sic debellatum est in pugna quam tanto strepitu, etsi omnino temerè, solo Wamesio classicum canente, de mixtis Collegiis contra nos & integros Authorum exercitus infeliciter movit pars adversa. Jacet hic Antagonistarum Achilles. Equidem ruinis ejus, superscribo illud Horatianum

Vas consili expers mole ruit suâ (d)

F 2

(a) *Horat. de arte Poët. v. 359.* (b) *Horat. ibidem.* (c) *Horat.*

(d) *Ovidius L. 1. Metamorph. v. 150.*

Num. 68.

Lapsus Extensoris decisionis cuiusdam Rotalis.

Num. 69.

Abbatissa Regularis non 30. sed quadraginta annorum esse debet.

Num. 70.

Capite Indemnitatibus agi de Collegiis mixtis, concludenter probatur ex Resolutione S. Congregationis Concilii & Rotæ.

Trium-

Triumphum & hic Victrici Veritati decernat Astræa, nisi iterum
- - - - Terras Astræa reliquit (a)

Nam

Hæc est præcipuo Victoria digna triumpho (b)

Cum ex resolutione illâ S. Congregationis, & Rotæ (sive jam illic agatur de Abbatissatu Regulari, sive Seculari) nimis manifestè appareat, quod caput *Indemnitatibus* agat de Collegio mixto, quod tamen Adversarii aliàs perfrictâ fronte negârunt, pernegârunt, abjurârunt. Quod si Adversariis (ut sunt fabularum pleni, & illis more plautini vasis hac illac perfluunt) fingere allubesceret in d. Rotæ & S. Congregationis Resolutione, non caput *Indemnitatibus*, sed solùm c. 7. *Trident. sess. 25. de Regular.* attendendum esse; licet id manifestè falsum sit, eo tamen dissimulato, auribus iterum Adversarios teneo; nam si illic Tridentinum 40. annos exigens, ad Regularia Collegia mixta, se extendat; non attento, quod in hoc manifestè sit correctorium capitis *Indemnitatibus*, 30. solùm annos requirentis; quo, amabò, veri colore, dici poterit, quod caput *Idemnitatibus*, se non extendat ad Collegia Secularia Canonissarum mixta, etsi (quod falsissimum esse evincam num. 205.) verum foret, quod sit correctorium capitis *Cum in cunctis de Election.* Maneat itaque tanquam certum, quod (ut uno ore docent Authores Antiquissimi, medii, moderni, ut docent Germani, Belgæ, Lotharingi; ut docent Galli, Itali, Hispani, cæterique; ut docet Rota, & ipsamet plus vice simplice, Sacra Congregatio) quod inquam, capitulum *Indemnitatibus*, non obstantibus Adversariorum cavillis comprehendat, & quidem multò maximè, *Mixta* Canonissarum Collegia; quæ veritas adhuc magis illucescet, ubi parte 2dâ hujus operis, à num. 103. à frivolis adversariorum objectiunculis vindicata, & novis, intrinsicisque rationibus mirum in modum ulterius illustrata fuerit.

C A P U T VI.

*Sextam proponit Demonstrationem, quæ maxime
tangit Collegia Canonissarum singulatim
habitantium.*

DEMONSTRATIO SEXTA.

SI omnes Doctores, nullo reclamante, doceant capite *Indemnitatibus* agi de Canonissarum *separatim* habitantium Collegiis, tum id tanquam moraliter certum & evidens est omnino tenendum. Atqui. Ergo. Majoris Veritas patet

(2) Ovid. L. 2. Am. Eleg. 12. dist. 2.

pater ex dictis num. 3 4. Minor probatur primò hoc argumento: *Canonissæ Seculares* sunt Canonissæ, quæ rejectâ communi vitâ privatam sunt amplexæ. Patet ex Demonstratione 2. à n. 2. sed omnes DD. docent C. *Indemnitatibus* agi de *Canonissis Secularibus*. ut liquebit inspicienti AA. ergo. 2dò omnes AA. docent cap. *Indemnitatibus* agi de talibus Canonissis; quales tempore Bonifacii extiterunt, propter verba præsentis temporis: *Sunt Mulieres &c.* quibus utitur Bonifacius IIX; sed tales habitârunt, & vixerunt extra communitatem singulatim, ut totâ Demonstratione primâ à num. 3. evictum est. Ergo. 3tiò omnes AA. docent capite *Indemnitatibus* agi de Canonissis, quæ tempore Bonifacii VIII. ita vivebant, ut vivebant id temporis *Canonici Seculares in Ecclesiis Secularibus*; propter clara verba textus C. *Indemnitatibus*: *sed vivunt, ut in secularibus Ecclesiis Canonici seculares.* Atqui Canonici seculares sub tempus Bonifacianum vivebant, & habitabant rejectâ communitate singulatim, ut totâ Demonstratione tertiâ abundè illuxit à n. 24. Ergo.

4tò. Omnes AA. docent capite *Indemnitatibus* agi de illis Canonissis, quas Papa expressè noluit approbare propter verba textûs: *per hoc tamen earum statum &c. nolumus, nec intendimus approbare*; sed tales Canonissæ sunt Canonissæ abjectâ vitæ communione separatim habitantes, ut patet ex Demonstratione 4tâ à n. 29. Ergo.

5tò. AA. omnes docent capite *Indemnitatibus* agi de istis Canonissis, quibus jamtum permittæ erant Matrimonia, ut patet ex Glossâ in C. *Indemnitatibus* V. *Provinciarum*; ubi refert se ad C. *Dilecta de Major. & Obed.* Glossam penultimam, quæ illic V. *Canonicas*: de iis dicit: *imò quandoque contrahunt Matrimonium.* In quâ Doctrinâ Glossa habet omnes sequaces, nullo in diversa eunte; sed non antè fas fuit Canonissis nubere, quàm dum desertâ communitate privata domicilia extruere, & cum Viris conversari cœperunt; nam vigente vitâ communi omne usque aded cum Masculis colloquium Canonissis erat interdictum. Vide suprâ num. 6. erântque voto perpetuæ Castitatis omnes devinctæ. Constat id ex cap. 8. Regulæ Canonicabus à Concilio Aquisgranensi præscriptæ. Ubi præcipitur, ne facilis detur ingressus iis, quæ vitæ Canonicarum communi se dedere ambiant. Quia, inquit, *postquam se Domino in hâc militiâ devinxerint, nequaquam sibi licitum erit propriis consiliis uti, nec secularibus penitus implicari posse negotiis, nec frequentiam Virorum, aut colloquutionem familiarem absque causâ inevitabili habere debent*; proinde scrutentur prius arcana cordis sui &c. **NE INCONSULTE VINCULUM CONTINENTIÆ, & VIRGINITATIS** arripientes redeant post Sathanam, & fiant sicut canis reversus ad vomitum. Ubi per *vinculum Continentiæ & Virginitatis*, aliâque verba Votum perpetuæ Castitatis sat luculenter significatur, teste Vanespen J. E. V. p. 1. tit. 33. c. 2. n. 6. Ergo. Ubi incidenter adverte, quòd Voti istius vestigia (quæ jam longa dies in omnibus

Num. 71.
omnes AA.
C Indem-
nitatibus
& penult.
intelligunt
de Cano-
nissis sin-
gulatim
viventibus

Num. 72.
Canonissæ,
dum com-
muniter
viverent,
voto perpe-
tuæ Casti-
tatis ob-
strictæ fue-
runt.

penè Collegiis penitus abolevit) sub prima singularis vitæ initia in pauculis Canonissarum Collegiis aliquamdiu penes Abbatissam remanserint.

Num. 73.
Abbatissa
Canonissa
rum, etiam
post abdi-
catam
communi-
tatem, se
olim voto
castitatis
obstringe-
bant, qui
mos passim
jam exo-
levit.

Nota pariter, quod non solum anno 1250. Glossator Bernardus Compostellanus in *C. Dilecta* cit. sed & Jacobus de Vitriaco (quem Num. 3. loquentem audivimus) jam anno 1220. similes Canonissarum Nuptias cum aliis veterrimis Autoribus decantet; novo argumento, quod Canonissæ perdudum ante finem Seculi 13. singularem vitam sint auspicatæ, quodque Caput *Indemnitatibus* non alias, in quas ageret, Canonissas invenerit, quàm singulariter habitantes, more rituque Canoniorum Secularium viventes seorsim.

Num. 74.
Testimo-
nium om-
nino exi-
mum, &
singulare
Vanespæni,
de eo, quod
Canonissa
singulari-
ter viven-
tes, & qui-
dem hæ
solæ ad *C. Indemni-
tatibus*
spectant.

Rectè id advertit Doctissimus Antiquitatis Indagator Vanespen hinc, qui J. E. V. part. 1. tit. 33. cap. 2. scripsit num. 11. *Canonissas Nivellesenses abolitâ communitate* anno 1059. transisse ad vitam singularem, qui addit num. 12. *admodum verosimile apparet, quod sicut Canonici circa Seculum 12. & 13. desertâ vitâ communi transierunt ad vitam secularem; ita quoque Canonice circa idem tempus à vita communi transire cœperint ad vitam singularem; & num. 14. Sicuti Canonici post dimissam vitam communem, & arreptam singularem dicti fuere SECULARES ad distinctionem eorum, qui vivunt sub Regulâ certa in communi; ita Canonice post transitum ad vitam singularem dici cœperunt Canonice Seculares; subdit num. 15. De his Canonicabus Secularibus, seu (nota bene Lector, adverte Judex, audi Orbis universe!) SINGULAREM VITAM AGENTIBUS agitur cap. 43. §. penult. de Elect. in 6. cujus Author est Bonifacius VIII. qui sedit sub finem Seculi 13. declaratque formam præscriptam in Electione Abbatissarum Monialium, etiam servandam in iis Monasteriis, ubi sunt juxta quarundam Provinciarum consuetudinem Mulieres, quæ nec propriis renunciant, nec Professionem faciunt Regularem, sed vivunt, ut in secularibus Ecclesiis Canonici seculares, vocanturque in Rubricâ Decretalis Canonice Seculares. Et tandem num. 16. subjungit: Quâ ratione ad exemplum Canoniorum secularium cum vitâ singulari ad secularem quodammodo Seculo 13. transissent Canonice, narrat illius temporis non contemnendus Historicus, Cardinalis de Vitriaco in Historiâ Occidentali cap. 13.*

Quid aptius in rem dici posset præsentem? quid nostræ sententiæ faventiùs? quid contrariæ fataliùs dici scribi que posset? certè ex hoc loco Vanespæni, magni illius Antiquarii, patet ineptissimam, & falsissimam esse Adversariorum exceptiunculam, quâ illi comminiscuntur, Freckenhorstensem Electionem ideo non non spectare ad *C. Indemnitatibus* §. penult. & c. quod Canonissæ Freckenhorstenses missâ communitate habitent singulariter, & vivant vitam singularem; cum ex loco isto manifestum sit, quod ad *C. Indemnitatibus* solæ spectent Canonissæ singulariter viventes: nempe *De HIS CANONICABUS SECULARIBUS, seu VITAM SINGULAREM AGENTIBUS* agitur *C. Indemnitatibus* §. penult.

penult. de his, & non aliis *Secularibus*, seu *singularem vitam agentibus*, ut ex particulâ seu discas Synonyma esse: *Canonissam secularem* & *Canonissam singularem vitam agentem*. Unde, cum Caput *Indemnitatibus* §. pen. solum agat de *Canonibus secularibus*, ut habet Summarium in illum §. solum quoque ager de *Canonibus* *secularibus* vitam *singularem agentibus*. Nec id mirum, quod sub finem *Seculi* 13. tempore Bonifaciano, delitâ jam communitate, vita *Canonissarum singularis* obtineret: nec Pontifex mortuis, aut in concavo Lunæ, vel in spatiis imaginariis existentibus *Canonissis*; sed vivis, sed in terra degentibus, Capite *Indemnitatibus* legem scripserit, hinc erubescat pars adversa (nisi tamen illam

Num. 75.
Synonyma
sunt Cano-
nissa Secu-
laris &
Canonissa
singulari-
ter extra
commu-
nitatem
vivens.

Depudit, profugusque pudor sua castra reliquit.) [a]
quod hisce similibusque fabellis ultra integrum decennium cursum *Justitiæ* suffla-
minaverit; imò quod ejusmodi à *Veritate* alienis, moribus *Germaniæ* contrariis,
& vulgò cognitæ experientiæ dissonis impressionibus sacerrimum illud *Rotæ Tri-*
bunal in eum *Facti* errorem abstraxerint, seduxerintque ad *Sententiam* ad eò præju-
dicialem. Adverte hic candide Lector, quomodo *Vanespens* non dubitet *CA-*
NONISSAS SECULARES SEU VITAM SINGULAREM agentes, vocare *vita singu-*
illas *Mulieres*, quas *Bonifacius VIII.* dicit *IN MONASTERIIS* vivere, ut vi-
runt in *secularibus Ecclesiis Canonici seculares*; nempe non poterat prævidere *lari Frec-*
Autor hic (qui interpretatione suâ totam *Antiquitatem*, omnesque *modernos* *kenhorsten-*
Interpretes tequebatur) *bella* (si *Diis* placet) *horrida bella*, à *Patronis Wester-*
holticis de voce *Monasterii* tam streperè & tam inaniter movenda.

Num. 76.
Quam ergo
frivola ob-
jectis de
vita singu-
lari Frec-
kenhorsten-
sium Cano-
nissarum!

Non possum, quin hoc loci insignem detegam imposturam: *Adversarii in Re-*
frictu suo Facti & Jur. in 3tia Propos. n. 32. quid non audent? ut probent ad *C.*
Indemnitatibus requiri *Monasteria*: citatum *Vanespens* textum pro se obtorto *Adversa-*
collo, sed mutilum, sed truncum infideliter adducunt, onittendo verba illa:
seu *vitam singularem agentibus*; quæ totum ipsorum figmentum, ceu telam ara-
nearum disjiciunt, totamque ipsorum causam pessumdant.

Detegitur
Impostura
Adversa-
riorum.

His artibus malæ causæ defenduntur *Romæ*. Canant *Adversarii* cum *Cicerone*:
Nos populo imposuimus, & Oratores visi sumus. Sed à *Vanespens* ad alios *Autores*
moveamus gradum; ut constet in id conjurâsse *Scholam universam Canonista-*
rum, quod non aliâ ad *C. Indemnitatibus* §. penult. spectent *Canonissæ*, quàm
quæ, ut temporibus *Bonifacianis* vivebatur, viverent *singulariter*.

Adesdum huc *Magne Canonista*, *Joannes Antoni* à *S. Georgio*, *Episcopo Sa-*
binensis Cardinalis Alexandrinus vocate, *Glossator* perantique, & tuam in *Con-*
troversia à nemine hætenus, quàm ab *hesternis Jctis*, *Patronis Westerhol-*
cis motâ, prome *sententiam*! is in *Can. fin. XII. q. ult.* ita scribit: *Loquitur, Cardinalis*
scilicet *Canon*, de quibusdam *Monialibus*, quales sunt in terrâ *Teutonicorum*, quæ *Alexan-*
propriis non abrenuntiant, & sicuti *Clerici seculares* propria habent, ET NB. *drini.*

Num. 77.
Præclarissi-
mum Testi-
monium

SIN-

(a) *Ovidius.*

SINGULATIM VIVUNT, nec sunt *Monacha*, sed *Moniales*, & *Canonica Seculares*, & tales possunt condere *Testamenta*. *Hæ sunt de quibus loquitur hoc cap. & c. Virgines XXVII. q. 1. secundum Hugon. & Archid. & c. Dilecta de Majoritate & Obed. & ibi de hoc in ult. Gloss. & NB. in c. Indemnitatibus circa finem de Elect. in 6. cum Glossa ibi : audite hæc Advocati West. & verba ista : SINGULARITER VIVUNT : CANONICÆ SECULARES : Hæ sunt de quibus loquitur & c. C. Indemnitatibus & c. cum Glossa. Audite inquam hæc verba, & si potestis, eadem cum officiis vestris [quibus Curia Romanæ imposuistis, & persuasistis Canonissas singulariter viventes non pertinere ad C. Indemnitatibus] componite. An Canonicae SINGULARITER VIVENTES (quod vos tam streperè hæctenus, quàm immerito requisivistis) uno Claustro, uno Refectorio, unis Officinis, uno sunt usæ Dormitorio?*

Num. 78.
Luculentis-
simum
Testimoni-
um Petri
Marchan-
tis.

Adesdum & tu totius Ordinis S. Francisci aliquando Definitor Generalis, & per Germaniam, & Belgium Commissarie Generalis de Canonicabus Germaniæ & Belgii, si quis alius, informatissime Petre Marchanti : & in hoc vitiligio, laborantem veritatem adjuva, calculo tuo. An Canonissæ singulariter viventes capiti *Indemnitatibus* sunt subjectæ? is in *Resolutionibus concernent. Regular. cas. 18.* sententia sua pandit, dum ait : *Est quoddam Collegium Nobilium Virginum in Belgio sub instituto Canonissarum viventium, in quo juxta antiquissimam Foundationem Nobilissima, etiam Stirpis Regiæ, & Nobiles Virgines ad hæc usque tempora vivunt, calibem vitam agentes, SUB OBEDIENTIA ET REGIMINE unius Abbatisse ; amictu Ecclesiastico, à Secularibus distincto, Officia Divina persolventes ; Quæ antiquitus in Communi vivebant, successu autem temporis ex communibus bonis Prabendæ in singulas assignatæ [nota vitam SINGULAREM] & distributæ sunt. COLLEGIUM illud passim vocatur nomine Monasterii in antiquis chartis, & Virgines ibi viventes nomine Monialium, sive Sanctimonialium nominatæ sunt, & INTERDUM MODO APUD VULGUM NOMINANTUR.* & infra : *Collegium ad modum Monasterii edificatum fuit ; ut apparet ex Claustri ambitu, Dormitorio, Refectorio, & aliis Monasticis Officinis, QUARUM ADHUC VESTIGIA visuntur ut etiam visuntur vestigia vitæ communis Freckenhorsti, & in plerisque antiquis Canonissarum Collegiis. Tandem subdit : ET DE HIS AGITUR cap. Indemnitatibus. tit. de Elect. in 6. §. Supradicta. DE HIS, nempe, quæ Antiquitus quidem in communi vivebant successu autem temporis ex communibus bonis, Prabendas privatas adeptæ, ad vitam transiêre singularem. Non potuisset melius Marchanti Canonissas Freckenhorstenfes describere, easque ad c. Indemnitatibus referre ; nisi quod nomen Freckenhorsti apponere potuisset.*

En Author in Rebus Germanicis, & Belgicis veratissimus Collegium Canonissarum solutâ Communione singulariter viventium, expressè ad C. *Indemnitatibus*

atibus revocat, nullâ habitâ ratione, quod illic non ampliùs esset forma Monasterii strictè dicti. Ut non ille risisset, si audiisset affanias, & offucias, quas Advocati West. extrahunt ex voce Monasterii!

Indubitatè singulariter vivitur, & habitatur in Collegio Canonissarum Nivellensium: apello testem Belgium totum, cui de hoc constat, & celeberrimum Belgii Descriptorem Ludovicum Guicciardinum, qui in descriptione Collegii Nivellensis ita discurret: *Virgines quæ hic degunt, & Canonica aliàs appellantur, seu Domicellæ SUAS* (notate bene) *QUÆQUE SEORSIM AB ALIIS HABENT ADES, EASQUE CIRCUM JUXTAVE DIVÆ GERTRUDIS, in quo Templo preces suas horarias decantant. Manè quidem, & dum Religioni operantur, cultu Spirituali, sive Ecclesiastico* [sed qui Nobles deceat, ut ipse sunt] *candido, pellibûsque pretiosis suffulto; à Meridie ferè Seculari, ut vocant, veste, exserico & id genus Materie, Nobilium Puellarum in morem ornata.* Nempe simillimæ sunt in habitatione, & cultu Canonissæ Nivellenses & Freckenhorstenes, de habitatione Freckenhorstensis. Scribit ita Celeberrimus Actorum Belgicorum Scriptor Bolandus in *Vitâ S. Thiatildæ*, primæ Freckenhorstensis Abbatissæ, in addend. 30. Maji. pag. 1156. *ad sinistram templi latus jacet vetus & amplum Clausstrum Canonicarum: ubi quarundam sunt Domicilia: aliarum, uti & Abbatissæ, circum Chorum.* Unde vides Nivellenses, & Freckenhorstenes convenire in habitatione: jam autem hætenus nemo unus Authorum, ne ipse Wamesius, Adversariorum idolum somniavit unquam, Electionem Abbatissæ Nivellensis ob singularem vitam Canonissarum, dispositioni Capituli Indemnitatibus subtrahendam; nam aliàs certè Wamesius in *Consil.* 20. cum Mixturâ, etiam singularem eligentium vitam prætexuisset, ut Electionem Decani, à Capite Indemnitatibus, & à C. Quia propter, vindicaret. Imò illic num. 2. Electionem Abbatissæ Nivellensis implicite dispositioni C. Indemnitatibus subdit illam expressè Zypæus, & quidem duobus locis scilicet J. P. N. L. 3. n. 6. & L. 3. Consultat. Canonic. de Regular. consult. 7. de Canoniss. Secularibus. n. 1. Vanespen. J. E. V. part. 1. tit. 33. c. 2. & 11 Corvinus à Belderen de Person. Ecclesiast. L. 3. de Canonissis. num. 6. ad c. Indemnitatibus referunt. Cur autem singularitas vitæ magis Electionem Abbatissæ Freckenhorstensis, quàm Nivellensis Capiti Indemnitatibus suffuretur? an Collegium Nivellense magis Monasterium est, quàm Freckenhorstense?

Num. 79. Nivellenses Canonissæ seorsim habitant; & tamen Electionem Abbatissæ, nemo Capiti Indemnitatibus subducit.

Indubitatè singulariter vivitur, & habitatur in Collegio Canonicarum Monasterium. Testem iterum totum Belgium & Guicciardinum adduco. Ultimus de illo ita scribit in *Descript. Belgii* pag. mihi 155. ubi de montibus agit. ibi: *Videndum est in hac Urbe Nobilissimum illud Collegium Canonissarum &c. conditum &c. ab Illustri Muliere Divâ Gualtrude &c. dico istam Heroïnâ struxisse pulcherrimi operis templum, & in eo instituisse Celeberrimum illum Ordinem Ca-*

Num. 80. Montenenses Canonissæ seorsim habitant; &

tamen Ca-
piti In-
demnita-
tibus, vul-
gò subdun-
tur.

nonicarum &c. in quem solum recipiantur Dynastarum &c. Filia, qua honeste
satis proventu ab ipso Collegio sustentantur, & NB. SINGULAS MANSIO-
NES TEMPO FERE CONFIGUAS INCOLUNT. &c. licet autem
eisdem cum lubet nubere &c. en iterum Canonissas seorsim, more Freckenhor-
stensium, & omnium aliarum Canonissarum multis seculis habitantes, &
tamen nemo haecenus Doctorum, Canonissas Montenses ausus fuit Dispositioni
Capitis Indemnitatibus sublegere; quin potius easdem omnes AA. qui hanc Ma-
teriam tractant, expresse & disertè Capiti Indemnitatibus subjiciunt. Eas NO-
MINATIM Capiti Indemnitatibus subjicit Thomasinus in *Veter. & Nov. Eccles.*
disciplin. part. 1. L. 3. c. 63. nam dum num 3. generatim de Canonicabus Secu-

Num. 81.

Collegia
Canonissa-
rum seor-
sim habi-
tantium;
nihilomi-
nus Cœ-
nobio vo-
cantur.

laribus alseruisset, Dilucidè de his agere Bonifacium L. 1. tit. 6. c. 43. in 6. sub-
jicit num. 6. Ejusmodi sunt adhuc celeberrima Canonicarum Nobilium Cœnobio,
apud Montes, Malbodium, & alibi. Ecce Doctissimus hic Antiquarius non
veretur Collegia Canonissarum, notoriè seorsim habitantium, etiam moderno
tempore, licet stylo vetere, vocare COENOBIA, quamvis tò Cœnobium, ex
Etymologiâ ipsâ nominis, Communitatem significet, vitamque communem,
ut novit vulgus Grammaticorum. Et tamen Advocatorum West. quincunx,
grande piaculum esse ducit: si istiusmodi Canonissarum Collegiis nomen
Monasterii (quod tamen ex ipsâ sua Originatione primâ Solitudinem, & vitam

Num. 82.

Monaste-
rium So-
litudi-
nem, &
vitam sin-
gularem,
ex Etymo-
logia signi-
ficat.

Solitariam importat) concedatur; mavultque bellum, Trojano diuturnius, in
Curiâ Romana propter unum vocabulum agitari, quam pati, ut Collegia Ca-
nonissarum seorsim habitantium, juxta Antiquorum, & nostrorum tempo-
rum usum, juxta Germanorum, Belgarum, Lotharingorum, omniumque
externorum Authorum communem loquendi Methodum, Monasteria in
hac materia appellentur. O Religiosos, medius fidius, interpretes, an Nu-
givendos? sed hac super re, quam ad plenissimam saturitatem pertractabo à
num. 261. hæc per transennam, ad Montenses Canonissas redeamus. Eas
nominatim Capiti Indemnitatibus subjicit Corvinus à Belderen de *Person. Eccles.*
L. 3. tit. 3. de Canoniss. num. 6. ibi: habent Capitula Canonicarum Montensium,
& Nivellenarum à Sede Apostolicâ Privilegia. Paulò ante dixerat: in hujusmodi
Abbatissarum Electionibus Papa Bonifacius VIII. jubet, etiam earum non appro-
bato Statu, Decreta in Canonicis Electionibus servari C. Indemnitatibus. §. penult.
de Elect. in 6. Eas nominatim Capiti Indemnitatibus subjicit Vanespen J. E. V.
part. 1. tit. 33. c. 2. nam postquam num. 12. tractasset de Collegio Montensi,
num. 16. addit: De his Canonicabus Secularibus, seu vitam singularem agentibus
agitur C. Indemnitatibus &c.

Indubitatè singulariter vivitur, & habitatur in Collegio Seccingenfi, vel
Secanico: & ita indubitatè illic victum & habitatum est jam (quod bene notetur)
ante tempora Bonifacii VIII. Nam de hoc Collegio ità scribit Bruschi in *Chro-
nologia*

nologia Monasteriorum P. Secanis. pag 530. Domina Elisabetha de Busnang Princeps, & Matertera Alberti Romanorum Regis, præsuit Anno 1307. (scilicet paucissimis annis post ortum Capitis Indemnitatibus) & Anno Domini 1316. hæc Palatium, in quâ Abbâtissa habitaret, amplum, & Augustum construxit, quod postea bellicis tumultibus vastatum, hodie adhuc der Althoff/ [Aula Antiqua] dicitur, habuit hæc Abbâtissa NB. & suâ Etate adhuc sub se quadraginta Domus instructissimas, & ornatissimas pro totidem Dominabus, ac Monialibus Nobilibus & Canonissis; Floruit enim hæc Canonissarum Congregatio circa hæc tempora maximè. ita ad verbum Bruschiu L. C. V. d. Elisabetha de Busnang.

Num. 83.
Canonissa
Secanice
tempore
Bonifacii
VIII. diuise
erant in 40
Domos.

Adeste Advocati Westerholtici, & hunc locum bene mecum ponderate, qui vos, etiam nolentes, & repugnantes docere poterit; à quanto jam tempore, Canonissæ Seculares seorsim vixerint, & habitârint. Perpendite verba illa: *Habuit hæc Abbâtissa suâ etate NB. Adhuc sub se quadraginta Domos instructissimas, & ornatissimas pro totidem Dominabus ac Monialibus Nobilibus ac Canonissis &c.* Si Elisabetha de Busnang Anno 1307. præfuerit, an non Coætanea fuit Bonifacii VIII. qui regnare cœpit Anno 1294. an non illud vocabulum: *Adhuc*: & sensus ille: *habuit hæc Abbâtissa suâ etate adhuc sub se quadraginta Domos &c.* clarè indicant, quo, dudum ante Elisabetham Busnang, adeoque ante tempora Papæ Bonifacii VIII. quadraginta istæ Domus pro totidem Canonissis extructæ fuerint? usque aded verum est, quod Anno 1220. octoginta penè annis, ante C. Indemnitatibus, scribebat Cardinalis de Vitriaco de Canonicabus Secularibus: *In domibus propriis honorificè & splendide epulantur: nec desunt mensis earum Consanguinei & vid. num. 3. usque aded certum est, quod Canonissæ jam Anno 1139. Propria sibi edificârint Receptacula, & privata Domicilia, ut habet Can. Pernitiosam XVIII. q. 2. ut mirum non sit, quod anno 1148. Concilium Rhenense II. Canonissas ad vitam communem reducere, etsi frustra, laborârint. ibi: Statuimus ut Sanctimoniales, & Mulieres, quæ Canonice vocantur, & irregulariter vivunt &c. vitam suam in melius corrigant, & emendent &c. in Claustro sint assiduè permanentes. Et relictis Præbendis &c. earum necessitatibus de communi provideatur.* Discite ex hoc loco Viri boni, quàm verum sit, quod Canonice Seculares sub tempora Bonifacii VIII. vixerint, ut vivunt in Secularibus Ecclesiis Canonici Seculares C. Indemnitatibus &c. vitam scilicet singularem. Discite cur Canonissas sub id tempus expressè noluerit approbare Papa, nempe quia Communitatem deseruerant, singulatim, & sæpè cum Canonicis permixtim, habitantes; ut fusiùs probatum est à num. 29. Discite ex hoc loco, quod sub tempora Bonifaciana, Quando hæc Congregatio maximè floruit, jam Palatium Abbâtissa, & 40. Domos instructissimas & ornatissimas Canonissæ incoluerint; ut ex hoc Collegio de aliis omnibus Judicium æquum ferre, & cognoscere

Num. 84.
Locus insignis, quo probatur ante tempora Bonifaciana, Canonissas singulartiter videri.

cere incipiat; quod illâ ætate communitas omnibus Canonissarum Collegiis indiscriminatim exulârit; nec antè sint dictæ Canonice *Seculares*; quam vitæ communi obnunciaverint; ut anterioribus Demonstrationibus abundè evictum est.

Advertite etiam, quod Bruschius hoc Collegium Canonissarum, jam separatim habitantium, in sua *Chronologia Monasteriorum*, inter *Monasteria* referre non dubitârit; quo factò exercitè refutat, & condemnat vestras inanissimas, & ineptissimas Cavillationes; quibus nomen Monasterii haud competere Collegiis Canonissarum separatim habitantium, jam in duodecimum annum ad ravim usque clamatis. Id equidem admiror multò maximè quod vos in vestro *Restrict. jur. & fact. in 3. propos. n. 37.* hujus loci, vestræ causæ tam fatalis, vel mentionem facere ausi sitis; cum is vobis magis, quàm omnis Syrtis, & Charybdis omnibus remis & velis fugiendus fuisset. Sed quò non sæpenumero incauti delabimur! *Dum stulti vitant vitia, in contraria currunt* (a) *Incidit in scyllam qui vult vitare charybdim.* Et suo pte *Sorex* (ut est in proverbii) *indicio perit.* Sed abundè hinc patet, quòd Collegium Secanicum sit Canonicarum seorsim habitantium.

Num. 85. Collegium Canonissa Secanicarum nominatum ad C. Indemn. refertur à P. Wex. Nihilò tamen fecius Collegium Secanicum, ut ut Canonissarum seorsim habitantium, ad C. *Indemnitatibus* passim refertur; nominatum à Jacobo Wex in *Ariadn. Carol. part. 4. pag. 16. n. 14. & 52.*

Indubitatè singulariter vivitur, & habitatur in utroque Collegio Canonissarum Ratisbonensium; quorum unum appellatur *Monasterium Superius, Ober-Münster* / alterum *Monasterium Inferius Nieder-Münster*; nam id clarissimè præter quotidianam experientiam, indicat Myræus de *Colleg. Canonic. cap. 41.* ibi: *Etsi ex Canonicabus singula suas NB. distinctas Domos &c. habeant; ita ut in uno Refectorio, & Dormitorio nec cibum capiant nec somnum.*

Num. 86. Canonissa Ratisbonenses in Monasterio Superiore Ober-Münster & Inferiore, Nieder-Münster seorsim habitant; Jam autem utrumque Collegium seu Monasterium Authores Capituli *Indemnitatibus* subdunt: Nominatim Lopez de quindenn. q. 125. dum dicit de Collegiis Canonissarum, *Qualia sunt in Germaniâ, Brabantia, Hannonia, Esse, Belgio, Lotharingia, Ratisbona & alibi &c.* & agi in C. *Dilecta 12. de Majorit. & Obed.* & in C. *Indemnitatibus. §. Supradicta de Elect in 6.* Wagnereck scribens in C. *Indemnitatibus* ait: *De Canonissis dicemus infra Clem. Attendentes. de Statu Monachorum. &c.* hic memor promissi, in *Exeges. V. Canonice Seculares* sic habet: *Nota in Germaniâ & Belgio esse Ecclesias Collegiatas, seu Collegia Nobilium Feminarum, Canonissarum Secularium, ut Lindavia, Buchovia, Ratisbona, Essa &c.* per quæ hic Autor Canonissas Ratisbonenses & ad C. *Indemnitatibus &c.* & ad Clem. *Attendentes*, refert.

Num. 87. Et tamen ad C. Ind. Wagnereckium secutus Wex non uno loco Canonissas utriusque Collegii Ratisbonenses (2) *Horatius de Arte Poëtar.*

Ratisbonensis ad C. *Indemnitatibus* refert; nam primò postquam *part. 4. in Ariadn. Carolin. pag. 16. num. 14.* dixisset generatim de Capite *Indemnitatibus*: *Expressè etiam ad Canonissas id extendebatur. §. Supradicta*, num. 16. agit de Canonissis *Ratisbonensibus*, in *Superiore, & Inferiore Monasterio. im Ober- und Nieder-Münster* / num. 50. de Collegio Canonicarum *Essendiensium*, num. 52. de Collegio *Seccingensi* vel *Secanico* vulgò *Söckingen* ad Rhenum. num. 53. de Collegio *Andloviensi*, quæ singula abdicatâ Communitate separata habent Canonicarum Domicilia.

demnita-
tibus refe-
runtur,
à Lopezio,
Wagnerec-
kio.
Wexio, &
quidem
duobus in
locis.

Secundò loc. cit. *part. 5. tract. 3. c. 2. n. 42.* de Tamburinio loquitur Wex: *Idem Tambur. deinq. 3.* agit de Canonissis *Secularibus* quarum fit Mentio in *Ss. Canonibus C. Indemnitatibus. §. Supradicta de Elect. in 6. & Clem. Attendentes de Statu Monach. Etharum Virginum Nobilium Exempla in Germaniâ v. g. Lindavia, Ratisbona, Edelstadii. Wagnereck de Statu Monach. Clem. Attendentes. Pirrh. eodem titulo.* Ubi adverte primò à Wexio aliisque Canonissas utriusque Collegii Ratisbonensis, etsi notoriè seorsim habitantes, referri ad C. *Indemnitatibus*, ut scias frivola esse, & heri natam, apertèque falsam Distinctionem inter Canonissas *Seculares communiter*, & *seorsim* viventes; cum à temporibus Bonifacianis, nullæ sint Canonissæ *Seculares, communiter* viventes; cum usque adeo Canonice *Seculares*, illud ipsum nomen *Secularium* per transitum à vitâ *commun* ad *singularem* sint adeptæ; ut evicinus num. 22.

Adverte secundò, quòd Wexius ad C. *Indemnitatibus*, sine ullo discrimine referat, Collegia Canonissarum, *Ratisbonensium, Essendiensium, Secanarum, Andloviensium, Lindaviensium, Edelstadiensium*; cum tamen constet omnia hæc esse mixta, ut etiam patebit à num. 162. præter unicum *Lindaviense*, quod, si fides adhiberi possit *Adversariis*, in *Restrict. fact. & Jur. in 3. propos. num. 43.* est simplex; unde duo inferes, alterum, quòd purum putum figmentum sit *Adversariorum*; mixta Canonissarum Collegia non spectare ad C. *Indemnitatibus*; sed tantum *simplicia*: alterum, quod saltem plurima; si non pleraque omnia *Vetera* Canonissarum Collegia sint *mixta*, cum ex Senis illis à Wexio enarratis Collegiis, unum unicum sit mixtum.

Adverte tertio, cum duo *Ratisbonensia* illa Canonissarum seorsim habitantium Collegia, in præsentem horam vocentur *Ober- & Nieder-Münster* / & *Nieder-Münster Monasterium Superius & Inferius*; quàm futilis, quàm calva, quàm inanis lis sit, quam in duodecimum jam annum Advocati Romani *Westrh. de NUDA VOCE MONASTERII MOVENT*; Garrientes, ideo Collegia Canonissarum seorsim habitantium, non spectare ad C. *Indemnitatibus*, quod non sint, nec vocentur *Monasteria*. An non tota hæc *inutilitatio*, & *inanis questio de nomine* in solis istis duobus Ratisbonensibus Collegiis planè eliditur, & enervatur? habitant in illis Canonissæ seorsim, ut probatum est, num. 86.

Num. 88.
Ex Mo-
nasterio
superiore
& Infe-
riore, Ra-

tisbo-
nenibus, voeantur illa Collegia *Monasteria*, alterum *Superius*, *Inferius* alterum. Ergo
ad eiden- Collegia Canonissarum seorsim habitantium possunt vocari *Monasteria*, quia
tiam patet, quod Colle- ab actu ad potentiam apud Philosophos bona est argumentatio. Deinde illa
gia Cano- Ratisbonensia Collegia, seu *Monasteria* Canonissarum seorsim habitantium, ab
nissarum Autoribus passim ad C. *Indemnitatibus* referuntur, & inde nemo haecenus illa
seorsim ha- exclusit, ut videas, ut palpes, quàm ineptè, & prae posterè Romani isti, Col-
bitantium, legia Canonissarum seorsim habitantium capiti *Indemnitatibus* subtrahant, &
vocari pos- quomodo extranei hi homines de *Canonissis Germanorum* loquantur, sicut cæci de
sint & actu coloribus.
vocentur
Monaste- Indubitatè singulariter vivitur, & habitatur in Collegio Canonissarum *Esse*,
ria. sive *Essendia* in Westphalia, loco à Freckenhorsten Abbatisatu non procul
Num 89. disito; cum omnibus Westphalis constet, Canonissarum Essendensium Domicilia,
Essen- per locum, qui Immanitatis vocatur, undique sparsa esse; & Abbatissam
dienses, Imperii Principem, Aulam; cæteras Canonissas, & Canonicos suam quemque
seu Essen- Curiam incolere.
ses, Cano- Et tamen ex omnibus Autoribus nemo est, qui Collegium Essendense, vel
nica seor- titulo mixti, vel titulo separatarum habitationum, haecenus à c. *Indemnitatibus*
sim habi- eximere ausus fuisset. Quin potius illud expressè, & nominatim capiti *Indem-*
tant. nitatibus obstringunt, Speidelius, relatus num. 43. Lopetz, Wagnereck,
Et tamen ad C. In- Wex; adducti num. 85. cogita iterum, quàm ergo ridenda sit fabula, quâ
demnita- Advocati Westerh. Collegia, vel mixta, vel singularem vitam servantia à capite
tibus vul- *Indemnitatibus* avellunt.
gò referun-
tur.
à Speidelio, Indubitatè singulariter vivitur, & habitatur in Collegio Canonissarum, quod
Lopetio, vocatur *Monasterium Belisense*, vulgò *Münsterbilsen*. Patet, cum ex Rela-
Wagnerec- tione missorum illuc Nuntiorum, tum ex attestato, infra sub finem lit. B. dando.
ko, Wexio. Patet secundo ex eo, quod sit Collegium Seculare, ut probavimus num. 67. &
Num. 90. Collegia *Secularia*, id nominis à singulari vitâ sint sortita, ut Demonstratum est
Collegium, à num. 21. Nihilo tamen minus, hoc Collegium capiti *Indemnitatibus* alligat
seu Mona- Rota & Sacra Concilii Congregatio, quæ vim legis habet. vide num. 61. & se-
sterium Be- quent. tum autem turpiter errasset Rota, & Sacra Congregatio, dum Elsiæ Ele-
lisense est ctionem in Collegio Belisensi nullam declarârunt ob c. *Indemnitatibus*; si,
Canonica- ut nugantur Advocati Westerholt. Collegia Canonissarum, vitam singularem vi-
rum sin- ventium, non subjaceant capiti *Indemnitatibus*. Nota hîc iterum, quod, ut
gulariter apud Ratisbonenses duo Canonissarum singulatim habitantium Collegia,
viventiû; Et tamen à Rota, & antonomastice vocantur *Monasteria*, scilicet *Monasterium Superius* & *Inferius*;
à Rota, & ipsa S. Con- ita pariter Collegium Belisense, etsi Canonissæ illic seorsim habitent, nomen
cilii Con- *Monasterii* in hanc usque horam portet; infallibili documento, quod cavil-
gregatione latoriè agant Patroni Westerholtici, & dum Collegiis Canonissarum, vitæ
Capiti In- singulari addictarum, nomen *Monasterii* detractum eunt, & dum detracto
demnita- hoc
tibus ad-
dicatur.

hoc nomine, seu extimo cortice, ea capiti *Indemnitatibus* subducere inaniter laborant.

Indubitatè denique *SINGULARITER* VIVITUR, & HABITATUR in omnibus omnino Canonissarum Collegiis, quotquot Germania, quotquot Belgium, quotquot habet Lotharingia; & non poterunt Adversarii vel unum unicum adducere Seculare Canonissarium Collegium, in quo à temporibus Bonifacianis ad hæc usque tempora vita communis unquam obtinuerit. Quid mirum? jam dudum ante tempora Bonifacii & capitis *Indemnitatibus* inter Canonissas recessum est à *vita communi*, ut plenè evicit Demonstratio nostra prima. Quin adeò hoc ipsum *Secularium* Nomen Canonissis *secularibus* non antè adhærescere cœpit, quàm ad vitam *singularem* & penè *secularem* delinuerunt, ut concludenter probatum est Demonstratione 2da: hinc chimæra est *Canonissa secularis*, & vitam *communem* vivens: è diverso Synonyma sunt *Canonissa secularis*, & vitam vivens *singularem*. Et certè caput *Indemnitatibus* non de aliis agit Canonissis, quàm quæ *vivunt ut Canonici seculares in secularibus Ecclesiis*; quos vivere constat *singulariter*; ut tum experienciâ, tum clarissimè Demonstratione tertiâ edocemur. Unde si quæ adhuc darentur in rerum naturâ Canonissæ, *communiter*, adeoque aliter, quàm Canonici seculares, viventes; certè ad §. penultimum capitis *Indemnitatibus* referri nequirent. Adde quòd vita *singularis* unâ cum *mixture Canoniconum* potissima causa fuerit, non approbandi Canonissas, de quibus capite *Indemnitatibus* agitur; ut pleno meridie elucet ex Demonstratione nostrâ quintâ; hinc falsius, futilius, & ineptius argumentum Adversarii afferre non potuissent, quàm illud, quò ob singularem vitam Canonissas *Freckenhorstenses* à capite *Indemnitatibus* absolvere pugnant, cum eâdem operâ omnes omnium terrarum Canonissas *seculares* & à capite *Indemnitatibus* absolvant, exlegésque faciant, & §. penultimo capitis *Indemnitatibus* omnem omnino materiam subtrahant; nisi fortè Canonissas aliquas in Utopiâ eidem Paragrapho malint assignare; sed de his pleniore Thylaco & mensurâ à Num. 140. tractabimus. Vide etiam Num. 95.

Ob quas causas, & ob experimentalem scientiam, quam Germani, Belgæ & Lotharingi de suis Secularibus habent Canonissis, indubitatè *singulariter seorsimque* vivitur, & habitatur: aut saltem [si fortè desièrint] victum & habitatum est in Canonissarum Secularium sequentibus Collegiis, quæ ordine Alphabetico exhibeo; sunt autem

COLLEGIA SECULARIUM CANONISSARUM.

Andennense, Andlowiense, Asbeckense, Augustanum.

Num. 94.

Bode-

Num. 91.
à tempori-
bus Boni-
facii VIII.
hucusque
in omnibus
Canonissa-
rum Colle-
giis victum
& habita-
tum est sin-
gulariter.

Num. 92.
Probatur

Num. 93.
Sicubi Ca-
nonisse in
communio-
ne adhuc
viverent,
non specta-
rent illa ad
C. Indem-
nitatibus

Collegia Canonica-
rum sin-
gulariter
vivunt
um ordine
alpha-
betico.

Bodecense, nunc Canonico-
rum Regular. S. Augustini, *Borchhorstianum*, *Bor-
stellense*, *Buchavicum*, *Bucholdiense* utrumque; album & nigrum.
Colonienſe utrumque, alterum in *Capitolo*, S. *Ursula* alterum, *Coxiense* vel *Ca-
zense*, seu *Cazeſiense*, *Cappellenſe*.
Diekirchianum.
Edelſtadienſe, *Eltinenſe*, *Effendiense* vel *Effense*, olim *Affendinenſe*.
Flasheimenſe, *Freckenhorſtenſe*. *Fronenbergense*.
Gandersheimenſe, nunc A catholicum; *Gersheimenſe*, *Gesekenſe*, *Gevelbergenſe*.
Herdikenſe, *Heriscenſe* vel *Heersenſe*, *Hersebrockenſe*, quod nunc est Nobilium Monialium.
Irminenſe, seu S. *Irminæ* apud *Treviros*, quod nunc est Nobilium Monialium S. *Benedicti*.
Kentrupienſe.
Langenhorſtanum, *Ledenſe*, *Liesbornenſe*, quod nunc est Monachorum S. *Benedicti*; *Lindaviense*.
Malbodiense, *Meitelenſe*, *Meschedenſe* in *Angariâ*, nunc Canonico-
rum Secularium. *Monasterio-Belſenſe*, vulgò *Münſterbiſſen* / ſive *Monasterium* S. *Amoris*, & S. *Landrada*; *Monasterienſe* S. *Fregandi*; *Montenſe*.
Nidermünſtrenſe, *Nieder-Münſter* apud *Ratiſbonenſes*, *Nivellenſe*, *Nottelenſe*,
Novestienſe, *Nunnenholtanum*, vel *Nahenholtanum*, apud *Monasterienſes*.
Obermünſtrenſe, *Ober-Münſter* / ſeu *Monasterium* ſuperius apud *Ratiſbonenſes*.
Palatiolenſe apud *Treviros*, nunc Canonico-
rum Secularium. *Paradiſiacum*, nunc
A catholicum.
Quedlinburgenſe, nunc *Heterodoxum*. *Quernheimenſe*, in patriâ *Oſnabrugenſi*.
Rheindorffianum, *Romaricenſe* ſeu S. *Romarici* in *Lotharingiâ*, *Kelinghuſanum*.
Schaldenſe vel *Schalenſe*, *Schiderenſe* ſeu *Schilſchedenſe* prope *Biſfeldiam*, *Ses-
anicum*, *Stopenbergenſe* prope *Effendiam*, *Suſterenſe*.
Thorenſe.
Vredenſe.
Willichianum ſeu *Vilecanum*, *Wittmarcenſe*.
Zürichianum ſeu *Tigurinum*, *Grawen-Münſter* ſeu *Monasterium* *Dominarum*
appellatum.

Num. 95. Et hæc omnia, aliæque (quæ modò non occurrunt, & quorum alia à ſolis
Quam cla-
rum infe-
nant Ad-
verſarii
Iuri Cano-
niſo.

Catholicis, alia à ſolis A catholicis, alia ab utriſque occupantur) habent indu-
bitatè, vel ſaltem habuerunt (dum eſſent Collegia Canonico-
rum Secularium) *Canonicas* ſeorſim habitantes, & ſingularem vitam degentes. Ut videas, quantam
rapinam *Adverſarii* faciant, dum omnia hæc Collegia *Juris communis*, & *capitis*
Indemnitatibus §. penult. diſpoſitioni ſurripiunt, ipſumque §. penultimum omni
materiâ & objecto ſpoliant; nam in rerum naturâ aliæ non ſunt *CANONISSÆ*
SECU-

SECULARES, quàm quæ exclusâ communitate vitam vivunt singularem. Certè extremæ in hac materiâ ignorantix, & desperatæ causæ indicium est; quòd Advocati Westerholtici Electionem Freckenhorstensem non alio meliore pallio sciant palliare; quàm quod à *singulari* & *discretâ* Freckenhorstensium Canoniarum habitatione emendicant.

Vel unum unicum Authorem, si Viri sunt, producant Adversarii, qui Canonissas *singulariter* viventes à *S. penult. Capitis Indemnitatibus* liberet! vel unum unicum determinent Collegium Seculare Canonissarum, ubi non vivatur, non habitetur singulariter? certè talis Author, Collegium tale erit

Rara avis in terris, nigroque simillima cygno. (a)

Et si quis Author fortè exterus eundem (quod non credo) errorem erraret cum Romanis Advocatis Westerholt. ab integro Authorum Germanicorum, Belgicorum & Lotharingicorum exercitu, qui oculares testes sunt, erroris facile convinci posset.

Præter Doctores à Num. 74. relatos sciebat evidenter ex oculari inspectione *Albertus Boichhorst* domesticus Monasteriensium Scriptor, Antiquarius percelebris, hoc ipsum individuale Freckenhorstense COLLEGIUM (ut cætera omnia) consistere Canonissis seorsim habitantibus, & tamen sine omni id hæsitazione expressè ad *C. Indemnitatibus* revocavit in vitâ *S. Erphonis Monasteriensium Episcopi & Freckenhorstensis Benefactoris singularissimi* pag. 91. ubi agit de voce *Sanctimonialis*. Ibi: *Argumentum hic est pro SANCTIMONIALIBUS TEUTONICÆ, quæ possunt habere propria &c. Accedit quòd SANCTIMONIALES & CANONISSÆ SECULARES in d. Cap. Indemnitatibus in fine &c. tolerantur & expressè non reprobentur. Unde etiam illud verbum SANCTIMONIALES à S. ERPHONE usurpatum, Virgines Freckenhorstenses istâ ætate fuisse verè Regulares & Professas, non evincit. Ubi duo vides. Primum, quòd Eruditissimus hic Author Virgines Freckenhorstenses, quas S. Erpho pro more istorum temporum Sanctimoniales vocârat, à Religiosis & Professis Monachabus secernat. Secundum, quòd easdem Freckenhorstenses Virgines idem Boichhorstus Anno 1641. (quo scribebat, & quo Canonissæ Freckenhorstenses, ut nunc, singulariter habitabant) ad C. Indemnitatibus sine omni scrupulo relegârit.*

Sciebat evidenter, & ex oculari inspectione Bruno Neusser, quòd Canonissæ *Thorenses, Rheindorffenses, Willichiana, & Diekirchiana* seorsim habitent, & tamen de his non dubitavit dicere in *Polyanthea* disp. 145. num. 10. *Respondeo decimò VELUT CERTUM; ELECTIONES Abbatissarum debent fieri secundum formam præscriptam à Bonifacio VIII. C. Indemnitatibus &c.*

Sciebat evidenter saltem ex Cardinale Jacobo de Vitriaco (quem citat) Thomasinus; Canonissas Seculares communionem vivendi deseruisse, & tamen in genere de illis scribit in *veter. & nov. Eccles. disciplin. part. 1. L. 3. c. 36. n. 31.*

H

(a) *Juvenalis.*

Num. 96.

Non dantur in rerum naturâ Canonice Seculares, quæ non vivunt singulariter.

Num. 97.

Albertus Boichhorst ipsum Freckenhorstense Collegiū ad C. Indemnitatibus refert, non curat à vita singularitate.

Num. 98.

Ed refert Neusser Canonissas Thorenses, Rheindorffenses, & Diekirchianas, singulariter viventes.

Num. 99.

Ed refert

Thomasi-
nus omnes
singulari-
ter viven-
tes.
N. 100.
Ne unus
unicus Au-
thor asserit
Canonissas
seorsim
habitan-
tes non specta-
re ad C.
Indemni-
tatis.
N. 101.
Trium ce-
leberrima-
rum Uni-
versitatum
super hoc
puncto Sen-
sentia.

DILUCIDE DE HIS AGERE Bonifacium VIII. in 6. lib. 1. tit. 6. cap. 43. ubi addit: *jubet Pontifex, ut earum Abbatissa annorum sit saltem tri-inta.*

Quid plura? nullus Germanus, nullus Belga, nullus Lotharingus; Gallus nullus, Hispanus nullus, Italus nullus; denique ex reliquis Nationibus nullus inventus est hactenus, qui Canonissas singulariter viventes Capiti *Indemnitatibus* subtrahere auderet. Ausi id sunt primi & soli Advocati Romani Westesholtici, qui post ineptissimam & falsissimam exceptionem de Collegio mixto, exceptio- nem alteram longè ineptiorem & falsiorem de *viâ* Canonissarum Freckenhorsten- sium *singulari*, in hoc Justitiæ Theatrum inducere non erubère, ut scires eos non Veritati, sed causæ suæ, sed scenæ, sed pecuniæ duntaxat fervire. Ubi se- mel *verecundia limites transgressu fueris, naviter oportet esse impudentem*, inquie- bat Cicero: Quam autem fabulam illam, de Canonissarum singulariter viven- tium Electione Capiti *Indemnitatibus* subtrahendâ, tota explodat Germania, ex celeberrimis Germaniæ Universitatibus disce; nam Universitas *Coloniensis*, & *Trevirensis* in hoc puncto super Veritate consulta, per *Facultates* suas *Canonicas* & *Juridicas* uno ore, ut suprà jam retulimus, respondit ut sequitur:

Ad Quæstionem primam: *An Canonissarum Secula- rium singulariter extra communitatem habitantium &c. ABBATISSA DEBEAT ESSE TRIGINTA ANNORUM?*

Respond. *Affirmativè.*

Ad 2dam: *An id ita moraliter CERTUM & EVI- DENS SIT, ut nemo RECTE contrarium docere, consulere vel judicare possit?*

Respond. *Affirmativè.*

Vide harum Universitatum Responsa in fine hujus Opusculi.

An non pondus tot gravissimorum Authorum, an non Autoritas tot celebè- rissimarum Universitatum levissimum, inanissimum, & heri excogitatum figmen- tum Advocatorum Westesholtic. omnino obruit? elidit? exanimat? An non ipsiusmet potius Veritatis oracula, quam Vanespeni dicta sunt: in *7. V. E. part. 1. tit. 33. c. 3. n. 14.* Sicut Canonici post dimissam vitam communem & arreptam sin- gularem dicti fuere *Seculares &c.* ita Canonice post transitum ad vitam *SINGU- LAREM* dici cœperunt *Canonice Seculares.* Et N. 15. *De his Canonicabus*
Secu-

Secularibus seu (en Synonyma) vitam singularem agentibus agitur Cap. 43. §. penult. de Elect. in 6. An non & per sextam hanc Demonstrationem Veritati

Victoria parca est? (a)

Ergo omnis populus poterit spectare triumphum. (b)

Equidem in hac Controversia, quæ ex Libro Sexto Decretalium & C. Indemnitatibus excitata est, Demonstrationum Senario (qui numerus est perfectus, ut loquitur Bonifacius VIII. in Prefat. ad Libr. 6.) acquiescendum iudico.

Sed nos immensum spatium confecimus equor, (c)

Hic teneat nostras Anchora iacta Rates. (d)

(a) Ovidius L. 13. Metamorph. v. 347. (b) Idem L. 4. Trist. Eleg. 2. dist. 10. (c) Virgil. L. 2. Georg. v. 540. (d) Ovid. Libr. 1. de Art. Am. distich. ult.

PARS SECUNDA

Diluit Objectiones Adversariorum.

ETSI prima hujus Lucubrationculæ Pars eas exhibeat Demonstrationes, quæ pleno meridie Veritatem detegant, & nativis radiis suis omnes dubiorum nebulas facile dispellant; tamen ne quid à nobis dissimulatum aut præteritum quis putet, omnes hoc loci Adversariorum Objectiones ordine examinabimus, ut contraria juxta se posita clariùs elucescant, & lux à tenebris intendatur majorémque nostræ Demonstrationes ab oppositis futilissimis Cavillationibus Authoritatem indipiscantur. Nempe ex hac Parte illucescet, quid distens ara lupinis, quid figmentis Achilleæ argumenta.

Nu. 102.
Quare post
clarissimas
Demonstrationes ad
huc Objectionibus
respondetur.

CAPUT I.

Explodit Exceptionem Mixti Capituli.

Miscet quadrata rotundis Adversarii, ut Caput Indemnitatibus, Electioni Freckenhorsteni tam fatale, vel elidant, vel eludant: Et primò quidem ad vulgata Brocardica de Mixto confugientes, negant Freckenhorsteni Collegium ex Canonicabus & Canonicis mixtum contineri sub dispositione Capituli Indemnitatibus, quòd tantùm de Electione Mulierum agat. Primò, quia generaliter mixtum sub simplice non continetur. Secundò, quia §. ult. expressè dicitur:

Nu. 103.
Referuntur
4. Objectionibus
uncula ex
Collegio
mixto
mendicata.

H 2

Adhuc